

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva kolledž

Õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas”

Milena Naidjonova

**ÕPETAJATE TEADLIKKUS TÖÖKASVATUSE
KORRALDAMISEST LASTEAIAS NARVA LASTEAEDADE
NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Lehte Tuuling

Narva 2024

KINNITUS

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Allkirjastatud digitaalselt

Lihlitsents

Mina, Milena Naidjonova,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) minu loodud teose „Õpetajate teadlikkus töökasvatuse korraldamisest lasteaias Narva lasteaedade näitel“, mille juhendaja on Lehte Tuuling, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Milena Naidjonova

19.05.2024

SUMMARY

Kindergarten Teachers' Awareness of the Organization of Work Education in Kindergarten Based on the Example of Narva Kindergartens.

The aim of this bachelor's thesis was to find out the awareness of teachers about the importance of work education in preschool age and the principles of its implementation on a daily basis in kindergartens using the example of Narva kindergartens.

The bachelor's thesis is relevant because work education supports the development of important skills and habits in a child, which are necessary for self-service and participation in work activities.

The theoretical part of the bachelor's thesis provides an overview of the matter of work education in preschool age and its impact on the child's development, of the ways of motivating the child, of the expected skills of the child by age in relation to work education and of the possibilities of implementing work education in kindergarten.

A quantitative research method was used in the research conducted as part of the Bachelor's thesis. Kindergarten teachers from municipal kindergartens in the city of Narva were included in the sample. Surveys were created in the Google Forms program to collect the data.

The research results revealed that the teachers of kindergartens in Narva understand correctly the content of work education at pre-school age. This is indicated by the fact that the majority of teachers understand the matter of work education as a process that develops a child's general educational knowledge, work skills, and personal qualities. Narva kindergarten teachers consider work education important from the point of view of a child's development, and in their opinion, work education should be started at early age. According to the teachers, the most important activities for a child's development are learning activities and self-service.

In conclusion, the aim of the bachelor's thesis was achieved and the answers to the research questions were found. The bachelor's thesis is useful for both kindergarten teachers and parents, as it provides an overview of the necessity of work education and practical techniques through which it is possible to achieve the goals of work education.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. TÖÖKASVATUSE OLEMUS JA OLULISUS	8
1.1. Töökasvatus koolieelses eas	8
1.2. Töökasvatuse olulisus lapse arengus	10
1.3. Lapse motiveerimine tööd tegema	10
1.4. Eeldatavad lapse oskused seoses töökasvatusega	12
1.5. Töökasvatuse võimalused lasteaias	14
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA JA KORRALDUS	16
2.1. Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	16
2.2. Meetodite valik ja kirjeldus	16
2.3. Valim	17
2.4. Uurimisprotseduuri kirjeldus	18
3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED	20
3.1. Õpetajate teadmised töökasvatuse sisust ja olulisusest koolieelses eas.....	20
3.2. Töökasvatuse mõju lapse eakohaste oskuste omandamisele õpetajate hinnangul....	23
3.3 Võimalused ja tegevused, mida kasutavad õpetajad töökasvatuse teostamisel	24
3.4 Huvi töö tegemise vastu arendamine lastel.....	29
3.5 Laste arusaam töö tegemise tähtsusest õpetajate hinnangul	31
3.6 Arutelu ja järeldused	34
KOKKUVÕTE	39
KASUTATUD ALLIKAD	41
LISAD	44
Lisa 1. Ankeetküsitlus õpetajatele eesti keeles	44
Lisa 2. Ankeetküsitlus õpetajatele vene keeles.....	51

SISSEJUHATUS

Viimaste andmete järgi on teada, et töötus hakkab meie riigis suurenema (Tupits, 2023). Töötuse probleem puudutab ka noori, sest nende seas kasvab tööpuudus järjest. Statistikaameti andmete järgi oli aastal 2022 noorte vanuses 15–26 aastat töötuse määr 14,2% ning 2023. aastal oli see 14,9%. (Statistikaamet, 2024) Töötuse kasvul noorte seas on mitu põhjust, millest üks on vajalike oskuste puudus (Mark, 2020). Töökasvatuse vajalike oskuste puudus noorte seas on käesoleva bakalaaurusetöö uurimisprobleemi aluseks, sest see osutab töökasvatuse aktuaalsusele koolieelses eas.

Töökasvatuse teema on tänapäeval aktuaalne, sest see toetab lapsel oluliste oskuste ja harjumuste väljakujunemist, mis on vajalikud eneseteenindamisel ja töötegevustes osalemisel. Piret Arendi (2011, lk 4) väidab, et lasteaias pööratakse erilist tähelepanu laste vaimsete võimete arendamisele ning praktilised oskused jäävad tihti keskpunktist välja. Kuid just koolieelses eas on parim aeg tööharjumuste kujundamiseks, kuna selles vanuses soovib laps ise tegutseda. Arendi väidet tõendab see, et hetkel kehtivas Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) ei ole töökasvatust otseselt mainitud, on kasutusel vaid sellega seotud mõisted “eneseteenindamine”, “tööharjumused”. (Arendi, 2011, lk 4–5).

Kadi Valderi (2017) poolt läbiviidud uuring näitab, et töökasvatuse teostamine lasteaias on pigem juhuslik, kui planeeritud tegevus. Ta toob oma uuringu tulemustes välja, et uuringu valimisse kaastaud õpetajad ei planeeri töökasvatust õppe- ja kasvatustegevustesse, kuid tegelevad õendi hinnangul sellega igapäevaselt.

Liisi Lõo (2022) seostab oma magistritöös varajast töökasvatust noorte iseseisvumisega. Lõo uuringu tulemused näitavad, et noore kokkupuude töökasvatusega soodustab töökasvatuseks ja iseseisvaks eluks oluliste oskuste väljakujunemist.

Käesoleva bakalaaurusetöö eesmärgiks on selgitada välja õpetajate teadlikkus töökasvatuse olulisusest koolieelses eas ja selle teostamise põhimõtted igapäevaselt lasteaias.

Eesmärgist lähtudes püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas mõistavad õpetajad töökasvatuse olulisust ja sisu koolieelses eas?
2. Milliseid eakohaseid oskusi omandab õpetajate hinnangul laps tänu töökasvatusele?
3. Milliseid võimalusi ja tegevusi kasutavad õpetajad töökasvatuse teostamisel?

4. Kuidas arendavad õpetajad lastel huvi töö tegemise vastu?
5. Milline on lasteaiaõpetajate hinnangul laste arusaam töö tegemise tähtsusest?

Uuringu läbiviimisel kasutatakse kvantitatiivset lähenemisviisi ning andmekogumismeetodiks valiti anonüümne ankeetküsitlust, mis oli loodud Google Forms'is.

Bakalaurusetöö koosneb kolmest põhipeatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaade töökasvatuse teoreetilistest lähtekohtadest. Teises peatükis kirjeldatakse uurimistöö metoodika ja valim. Kolmases peatükis esitakse läbiviidud uuringu tulemusi, arutakse nende üle ning tehakse nendest järeldusi ja kokkuvõtet.

1. TÖÖKASVATUSE OLEMUS JA OLULISUS

1.1. Töökasvatus koolieelses eas

Juba kauges minevikus keskendusid inimesed noorema põlvkonna kasvatamisele. Erinevatel aegadel erinesid ka vaated kasvatusel, kuid üldised ootused kasvavale lapsele olid samad: laps pidi saama töökaks, targaks, vanemaid ja teisi inimesi austavaks. (Kakk, 2005, lk 25)

Töökasvatus sai oma alguse Pestalozzist ja Fröbelist, kes pidasid oluliseks lapse iseseisvalt tehtud tööd (Pöld, 1910, lk 85). Fröbel oli seisukohal, et õppimine algab sünnist ja jätkub kogu elu, nii et mida lapsed „tegevad” on haridusliku väärtusega nii praegu, lapsepõlves, kui ka nende hilisemale õppimisele kaasa aitamisel. Seega peavad lapsed õppima läbi väärtuslike kogemuste, mida nad saavad praktiliste tegevuste ja mängu kaudu. (Bruce, 2011)

Selle mõtteviisi kaasaegseks esindajaks oli John Dewey. Dewey teooria keskmeks oli arusaam, et laps õpib tulemuslikumalt, osaledes erinevates tegevustes. Tema nägemisel pidid kõik teoreetilised teadmised olema lõimitud praktiliste elukogemustega, sest see annab õppijatele tähendusrikkaid kogemusi. Dewey oli seisukohal, et õppiija saab õpitavast täielikult aru siis, kui teadmine oli tal omandatud nii teoreetiliselt, kui ka praktiliselt. (Main, 2023) Töökasvatus põhineb John Dewey teorial, kuna mõlemas olulisel kohal on õppimine läbi praktiliste tegevuste.

Töökasvatus on protsess, mis arendab lapsel üldharivaid teadmisi, tööoskusi ja isikuomadusi. Need teadmised ja oskused tulevad kasuks edaspidises elus ja töös. (Arendi, 2011; Kakk, 2005, lk 25-27) Vögotski (2003, lk 215) järgi on töökasvatus vahend teadmiste omandamiseks, kuid ei ole iseenesest õppetegevuse eesmärk. Töökasvatusliku tegevuse käigus kasutab laps mitte ainult nägemist ja kuulamist, vaid ka kompimismeelt, mis muudab õppimise edukamaks.

Töökasvatusel on kolm tegevussuunda:

1. Täiskasvanute tööga tutvumine, ametite ja nende tööülesannetega tutvumine (Kakk, 2005). Täiskasvanu tööga tutvumisel on oluline roll lapse kasvatamisel, sest see kujundab lapsel arusaama ametitest ja austavat suhtumist töösse (Arendi, 2011).

2. Tööks vajalike oskuste arendamine lastel. Koolieelses eas on laste töist tegevust moodustavad lapsele jõukohased tegevused, näiteks eneseteenindamine, olme- ja majapidamistööd, töötegevused õues (aiandus), õppetöö. (Kakk, 2005) Koolieelses eas töö tegemine on oluline, sest enda tehtud tööd väärtustatakse ning seeläbi õpitakse ja teiste tööd väärtustama. Samuti tehes tööd areneb laps vaimselt ja füüsiliselt (lihaste koordineerimine, silmade-käte koostöö) (Arendi, 2011)
3. Sotsiaalne kasvatus ehk tõiseks suhtlemiseks oluliste isikuomaduste ja käitumisviiside arendamine (Kakk, 2005). Tänu töökasvatusele omandatud teadmised ja isikuomadused lähevad kasuks edaspidises elus ja töös (Arendi, 2011).

Töö on reaalne, eesmärgistatud tegevus, mida tehakse sobivate töövahenditega ja millel on tähtsal kohal tulemus. Lapse töö ei ole mäng. (Kakk, 2005; Arendi, 2011). Mängus on protsess olulisem, kui tulemus (Tuuling, i.a). Kuigi lapse vanusest sõltub ka tema suhtumine tegevuse protsessi: mida noorem on laps, seda rohkem tähelepanu pöörab ta tegevuse protsessile, mitte tulemusele (Nugin, 2013, lk 41). Piret Arendi (2011) on seisukohal, et tööharjumusi ja eneseteenindamisoskusi saab ka mängus kujundada, näiteks rollimängus katab laps lauda. Töökasvatuse eelduseks on see, et töökasvatus ühendab mängu ja töö kasvatuslikku tähendust, kuna võimaldab lapsel olla aktiivne õppija ja saada endale kogemusi. See arendab lapsel tööharjumusi ning sihipäraselt valmistab last tööks ette. (Arendi, 2011) Töökasvatuslikes tegevustes osaledes, õpib laps mõistma, et töö tegemisel on inimkonna eksisteerimisel tähtis roll, sest tänu sellest saadud materiaalsele kasule jääb inimene ellu. (Kakk, 2005; Rätsep & Pärt, 2013)

Peeter Põld (1932, lk 129) oli seisukohal, et kasvavale ja arenevale isikule on oluline anda võimaluse tegutseda vabas tegevuses. Tema arvates, vabatahtlik töö on üks vaba tegevuste võimalustest. Osaledes töötegevuses täiskasvanu kõrval õpib laps keskenduma, täitma korraldusi ning saavutama tulemusi pingutades.

Töökasvatus toetab lapse igakülgset arengut. Töökasvatuse eesmärkideks on teadmised ja arusaamad tööst, selle vajalikkuse mõistmine ja oskuse abi küsima arendamine. Samuti õpib laps reeglitest kinni pidama, teistega koos töötama, väärtustama enda ja teiste inimeste tööd. Lapsel areneb motivatsioon jõukohastes igapäevategevustes osaleda ja teisi abistada. (Kakk, 2005; Arendi, 2011)

Õpetaja Kutsestandard tase 6 (2020) näeb ette, et tegevusi lõimides kasutab õpetaja aktiivset õppimist lapse igakülgse arengu toetamiseks. Töökasvatus võimaldab lapsel olla aktiivses rollis, õppida praktiliste kogemuste kaudu ja saada eduelamusi (Arendi, 2011).

1.2. Töökasvatuse olulisus lapse arengus

Peeter Pöld (1910) kirjutab, et inimese teadmine võib olla kaheksugune: kas teiselt inimeselt saadud või oma kogemuse põhjal tekkinud. Teisel juhul on teadmine inimese jaoks tähtsam, sest see on oma pingutustega teenitud.

Koolieelses eas õpib laps enamasti just kogemuste ja muljete kaudu ning õppimise tulemuslikkus sõltub lapse enda aktiivsusest ja pingutustest. Töökasvatus võimaldab saada kogemustel põhinevaid teadmisi praktiliste tegevuste kaudu, mis tõstab õppija motivatsiooni õppimiseks ja tegutsemiseks. (Nugin, 2013, lk 24) Läbi tegevuse õppimine avaldab lapse arengule kestvat mõju, kuna kogemuse põhjal saadud teadmine julgustab last rohkem väljakutseid endale võtta ja nendele lahendusi otsida. (Pöld, 2010; Nugin, 2013, lk 41)

Osaledes töökasvatustel tegevustes õpib laps oma käitumist jälgima ja teistega arvestama, harjutab püsivust, järjepidevust, töökust, lugupidamist vanemate inimeste vastu. Need omadused lähevad kindlasti kasuks tulevikus. (Rätsep & Pärt, 2013) Töökasvatus laiendab lapse silmaringi ja aitab mõista töö tegemise tähtsust. Kui laps saab teada erinevate ametite töökohustustest, siis tal tekib arusaam, et kõik ametid on tegelikult omavahel seotud ning mängivad ühiskonnas suurt rolli. Täiskasvanute tööd jälgides, mõtleb laps ka sellest, kas soovib ta ise tulevikus seda tööd teha. Tal hakkavad välja kujunema arvamused sellest, mis töö võib talle meeldida. (Miller, 2018)

Praktilised tegevused mitte ainult arendavad lastel eluks ja tööks olulisi oskusi, vaid ka loovad lapsel välja side rahvuskultuuriga, mis sisaldab endas oma vanemate, kultuuri ja töö tegemise väärtustamist. See katab lapse vajadust püsivuse vastu ning on samuti aluseks turvalise kogukonna moodustamiseks. (Rätsep & Pärt, 2013)

1.3. Lapse motiveerimine tööd tegema

Huvi töö tegemise ja õppimise vastu tekib siis, kui laps on teadlik milleks on temal teatud oskusi ja teadmisi vaja (Nugin, 2013, lk 21). Jane Rätsep ja Mai Pärt (2023, lk 46) on seisukohal, et läbi osalemise erinevates töötegevustes paneb laps oma mõtlemist ja loomingulist tööle selleks, et leida sobivat tööriista või töötamisviisi. Tehtav töö ja selle

tulemuse nägemine pakub lapsele uusi kogemusi ja rõõmu. Selleks, et töökasvatustlike tegevusi muuta huvitavamaks lõimib neid õpetaja teiste õppe- ja kasvatusvaldkondadega.

Huvi töö tegemise vastu võivad äratada rollimängud ja nukumängud, mille käigus saavad lapsed proovida ennast täiskasvanu rollis, jäljendades täiskasvanute igapäevaseid tegevusi nagu pesu pesemine ja söögi valmistamine. Samuti aitavad huvi äratamisele kaasa muinasjutud, jutud ja luuletused tööde, ametite ja toimetuste kohta. (Arendi, 2011)

Valikuvõimalused õppe- ja töötegevuste käigus tõstab lapse motivatsiooni aktiivselt osaleda. Samuti peab õppetegevusi planeerimisel arvestama sellega, et tegevus peab olema lapsele jõukohane või vajada väikest pingutust. Kui tegevus on lapse jaoks liiga kerge või keeruline, siis alandab see lapse motivatsiooni. (Li, 2023)

Laps õpib vaatluse ja reprodutseerimise teel imikueast alates (Kikas, 2008, lk 111). Seega on töökasvatuse puhul eriti oluline õpetaja ja lapsevanema eeskuju, kuna täiskasvanu käitumise ja töösse suhtumise kaudu omandab laps väärtusi ja hoiakuid. Kaasates last aktiivselt igapäevastesse tegevustesse ja sündmustesse, äratatakse täiskasvanu lapsel huvi erialade ja töö tegemise vastu. Oluline, et töö eesmärk ja selle äratemise tarve on lapsele selged, seega saab laps kogeda töö tegemisel rõõmu ja tehtu tähtsust. (Kakk, 2005, lk 25-27)

Vanasti juba arvati, et töökaks lapse kasvatamiseks on tähtis vanemate eeskuju ja võimalused jõukohast tööd teha. 20. sajandi alguses olid Eesti peredes töötegevused jagatud, iga pereliige oli oma kohustuses teadlik. Vanemate suure töökoormuse tõttu muutus lapse mängimine kiiresti töö tegemiseks. 2-3 aastased lapsed said juba jõukohaseid tööülesandeid, näiteks midagi kätte anda või ära tuua. (Kakk, 2005, lk 27)

Suhtlemine täiskasvanuga töö tegemise käigus või osalemine ühises töös mõjub lapsele emotsionaalselt, äratades lapsel huvi töö tegemise vastu (Kakk, 2005; Kikas, 2008, lk 112). Kõigepealt täiskasvanu käitumise ja eeskuju kaudu omandab laps väärtusi ja hoiakuid. Kui täiskasvanu on oma tegevuses kindel ja järjepidev, siis on kergem tal ka seda lapselt nõuda. Samas täiskasvanu mõju on lapse hinnangutele suur, sest laps tihti usub sellesse, mida talle öeldakse. See on põhjus, miks peab täiskasvanu oma käitumist ja kõnet jälgima, et lapse motivatsiooni edaspidiseks tööks mitte alandada. On väga oluline väärtustada lapse poolt tehtavat ja kiita teda pingutuste eest, kuna see tõstab lapse enesekindlust. (Kakk, 2005, lk 25-27)

Lapsega koos tegutsedes, näitab täiskasvanu kuidas mingit tööd õigesti tehakse, juhendab teda, kontrollib ja hindab lapse poolt tehtavat ning toetab lapse seesmist huvi, vältides hirmutamist ja karistusi. (Kakk, 2005, lk 25-27)

1.4. Eeldatavad lapse oskused seoses töökasvatusega

Töökasvatuse teostamisel on oluline silmas pidada valikuvõimalusi, näiteks võimaldada lapsele valida sobivat tööülesannet, seda iseseisvalt või väikese abiga täita, kogeda põhjuse ja tagajärje seadust. Seega peab õpetaja olema teadlik lapse võimetest: millega saab laps ise hakkama ja millega ta vajab täiskasvanu juhendamist või abi. (Kakk, 2005)

Süsteemaatilised tööharjumused ja põhiharjumused hakkavad välja kujunema koolieelses eas, elu käigus lisanduvad teised (Arendi, 2011). Parim aeg korra- ja tööharjumuste kujundamiseks on 2,5-3,5 eluaastat, sest selles vanuses tunneb laps suurt huvi erinevate toimingute vastu ja tahab olla aktiivne tegutseja rollis. Kui täiskasvanu annab lapsele võimaluse tegevustes osaleda, toetab lapse initsiatiivi ja väärtustab pale poolt tehtavat, siis oskab laps tulevikus oma tegevust kontrollida ja reeglitest kinni pidada. (Kakk, 2005; Arendi, 2011)

Tööoskused 2-aastaselt. 2-aastane laps saab hakkama esmase eneseteenindamisega, mõnel juhul nõuab täiskasvanu abi. Selle hulgas on: lusikaga söömine, tassist joomine, potil käimine, kätte pesemine, riidest lahti võtmine. (Kulderknup, 2009, lk 12; Arendi, 2011) Täiskasvanu juhendamisel kasutab erinevaid vahendeid, näiteks pliiatsi, liivakühvli. (Arendi, 2011) Juhendamisel ja abistamisel teeb oma ümbruse korda, näiteks koristab mängud ja mänguasjad ära, korjab raamatuid (Arendi, 2011; Stuart, 2022; Auguirre, 2023). 2-aastane laps jäljendab täiskasvanut lihtsates tegevustes ning harjutab nähtud töövõtteid (rolli)mängus, näiteks annab mänguasjale süüa, katab lauda. Selles vanuses peab täiskasvanu olema kannatlik ja järjepidev ning andma lapsele tegevusvõimalusi, mis rahuldavad tema iseseisvumisvajadust. (Arendi, 2011)

Tööoskused 3-aastaselt. 3-aastane laps saab ennast riidesse panna, oma jope või mantli üles riputada. Selles vanuses laps on võimeline sorteerida esemeid mingi tunnuse järgi, näiteks sorteerida pesu pärast pesemist (sokid koos jms). (Rodgers, 2023)

Riidest lahti võtmisel paneb riideid kohtadele (kapp, tool). Laps saab hakkama iseseisva söömisega, hoiab lusikat õigesti. Täiskasvanu juhendamisel peseb ja kuivatab käsi ja nägu,

peseb hambaid. Laps käib iseseisvalt tualetis. Täiskasvanu juhendamisel kasutab erinevaid vahendeid, näiteks pliiaisi, liivakühvli, kriiti, kääre. Koristab meelde tuletamisel enda järel mänguasju, asetab neid ettenähtud kohtadele. 3-aastane laps on võimeline osaleda mõnedes igapäevastes majapidamistegevustes, nagu lauda katmine ja sealt koristamine, toolide laua alla asetamine, kodu kaunistamine, palutud asja toomine või soovitud inimese kutsumine. (Arendi, 2011) Samuti pühib laps selles vanuses tolmu ja märgi plekke (Rodgers, 2023). Mängus matkib laps täiskasvanu tegevusi toas ja õues. Saab aru, et täiskasvanud teevad tööd ja oskab seletada mõne töö tähtsust. Sel vanuseperioodil tuleb täiskasvanule keskenduda rutiini kujundamisele ja toimingute seletamisele. (Arendi, 2011)

Tööoskused 4 – 5-aastaselt. 4-aastaselt lapsel on enesekohased harjumused väljakujunenud (Kulderknup, 2009, lk 24). 4-5-aastane laps saab enda riietumisel hakkama ka paelte sidumise, nõopide ja lukkude kinnipanemisega. Selles vanuses saab laps iseseisvalt käsi ja nägu iseseisvalt pesta ja kuivatada, kui selleks vajadus on. Sööb puhtalt, hoiab õigesti lusikat või kahvli, juhendamisel kasutab nuga. Juhendamisel kammib juukseid. (Arendi, 2011)

Majapidamistööst on võimeline oma voodi korda teha (Arendi, 2011; Stuart, 2022; Auguirre, 2023). Samuti saab lillede kastmise, tolmu pühkimise, lauda katmisega hakkama (Stuart, 2022; Auguirre, 2023). Selles vanuses viib laps alustatud tegevuse lõpuni, saab reeglitest aru ja täidab täiskasvanu korraldusi. Töötegevustes oskab kasutada mitmesuguseid töövahendeid, näiteks labidat ning teeb juhendamisel jõukohaseid korrastegevusi õues, näiteks prügi korjamine, liivakasti serva pühkimine. Täiskasvanu juhendamisel hoiab 4-5-aastane laps oma ümbruse korras, juhendamisel paneb märjaid riideid kuivama. Selles vanuses on lapsele huvitav jälgida erinevate ametite esindajate tööd. (Arendi, 2011) Näiteks saab laps hakkama leivataigna valmistamise ja selle mätsimisega (Rätsep & Pärt, 2013). 5-aastaselt teab laps oma vanemate töökohti ja koduseid kohustusi. Teab populaarseimad elukutseid ja oskab öelda millega nad tegelevad. (Arendi, 2011)

Tööoskused 6 – 7-aastaselt. 6-7-aastaselt tegutseb laps eneseteenindamisel kiiresti ja korralikult, enamasti tal on need oskused omandatud. Hoiab oma kappi korras, teeb voodi korda ja kontrollib oma välimust peeglis. Töötegevuste tegemisel viib laps alustatud lõpuni. Teostab õues ja toas jõukohaseid töid, kasutades mitmesuguseid töövahendeid (nuga, reha, haamer, labidas jt). Näiteks on võimeline laps vilepilli valmistada pajuoksast, kasutades nuga (Rätsep & Pärt, 2013). 6-7-aastaselt saab laps lehtede riisumise, puhta pesu sorteerimise, põranda pühkimise ja toidu valmistamisega hakkama (Stuart, 2022; Auguirre,

2023). Selles vanuses hoiab laps ümbruse korras, asetab asju ettenähtud kohtadele, abistab väikesi. Hoiab ja kasutab õigesti kirjutusvahendeid (pliiats, käärid). Selles vanuses mõistab laps töö tähtsuse ühiskonnas, on tuttav erinevate ametite esindajatega ja oskab nende kohustusi kirjeldada. (Arendi, 2011)

1.5. Töökasvatuse võimalused lasteaias

Piret Arendi (2011) kirjutab oma raamatus, et lähtudes Eestis läbiviidud uurimistöödest on töökasvatusega tegelemine nii lasteaias kui ka kodus enamasti juhuslik. Ka 2017 aastal Kadi Valderi (2017) poolt läbiviidud uuringust selgub, et valimisse saanud õpetajad ei planeeri töökasvatust õppe- ja kasvatustegevustes, aga tegelevad õpetajate hinnangul sellega igapäevaselt. Seega peab õpetaja olema teadlik töökasvatust sisaldavates tegevustes, et teostada seda teadlikult.

Koolieelses eas õpivad lapsed kõige paremini igapäevastes tegevustes osaledes, sellepärast on lasteaiarühma töökorralduse keskel rutiinsed tegevused: söögikorrad, uneaeg, õueaeg, planeeritud tegevus, mäng. Igapäevaselt korduvates tegevustes osaledes, harjutavad lapsed oma eneseteenindamisoskusi. Eriti on harjutamine ja tegevuste kordamine oluline esimese kolme aasta jooksul, sest väikelapseas tekib lapsel iseseisvumise vajadus. Selles vanuses soovib laps endaga ise hakkama saada ning tegevuste kordamine ja harjutamine arendab tõhusalt tema eneseteenindamisoskusi. (Saarits, 2008, lk 88-89)

Lasteaias võib töökasvatust mitmekesiselt teostada nii toas, kui ka õues. Toas võib laps osaleda erinevates majapidamistöodes, näiteks süüa tegemisel, lauda katmisel, põranda pühkimisel, mänguasjade kohale panemisel. Õuetegevustest pakuvad lastele huvi lehtede riisumine, prahi vedamine, lume lükkamine. Nimetatud tööde tegemiseks on vaja ka lastele sobiva suurusega töövahendeid, tööriideid ja kindaid. (Arendi, 2011)

Üks võimalikest töökasvatuse teostamise viisidest lasteaias on laste kaasamine õppetegevuste ettevalmistusprotsessi ja töökohtade koristamisse pärast õppetegevuse lõpetamist. (Rätsep & Pärt, 2013) Samuti saab õpetaja õppetegevusi kavandades teostada töökasvatust läbi avastusõppe. Avastusõpe ehk suunatud uurimuslik õpe on õppemeetod, mille raames omandab laps teadmisi vaatluste ja katsetamise kaudu. Suunatud uurimusliku õppe tegevused on lõimitud ja põhinevad käelisel tegevusel, mis annab lapsele võimaluse olla aktiivne õppija ja saada eduelamusi. See aitab töökasvatuse eesmärkide saavutamisele kaasa. (Nugin, 2013, lk 42)

Erinevaid ameteid ja nende töid võib lapsele tutvustada piltide, filmide, raamatute, mängude ja vaatluste abil. Kuid tulemuslikum on lastele päriselt näidata ametite esindajaid. (Arendi, 2011) Taolise vaatluse jooksul saab laps teatud erialast ettekujutuse, tutvub selle tööülesannete ja tööks vajalike tööriistadega. Tööd võib vaadelda õppekäikude jooksul, mille raames külastavad lapsed ja õpetajad töökoda või muuseumi. (Rätsep & Pärt, 2013) Lasteaia sees on võimalik tutvustada selle personali töid, näiteks võib vaadelda õpetajat, õpetajaabi, tervishoiutöötajat, kojameest või kokka (Arendi, 2011).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA JA KORRALDUS

Käesolevas peatükis antakse ülevaate uurimistöös kasutatud meetodist, uuringu eesmärgist ja uurimisküsimustest, valimi moodustamisest ja uurimisprotsessist.

2.1. Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Bakalaurusetöö eesmärgiks on selgitada välja õpetajate teadlikkus töökasvatuse olulisusest koolieelses eas ja selle teostamise põhimõtted igapäevaselt lasteaias.

Eesmärgist lähtudes on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas mõistavad õpetajad töökasvatuse olulisust ja sisu koolieelses eas?
2. Milliseid eakohaseid oskusi omandab õpetajate hinnangul laps tänu töökasvatusele?
3. Milliseid võimalusi ja tegevusi kasutavad õpetajad töökasvatuse teostamisel?
4. Kuidas arendavad õpetajad lastel huvi töö tegemise vastu?
5. Milline on lasteaiasõpetajate hinnangul laste arusaam töö tegemise tähtsusest?

2.2. Meetodite valik ja kirjeldus

Uuringu läbiviimisel kasutatakse kvantitatiivset lähenemisviisi. Käesoleva uurimistöo protsess on lineaarne, mis tähendab, et uuringu etapid järgnevad üksteisele loogilises järjekorras. (Õunapuu, 2014, lk 74)

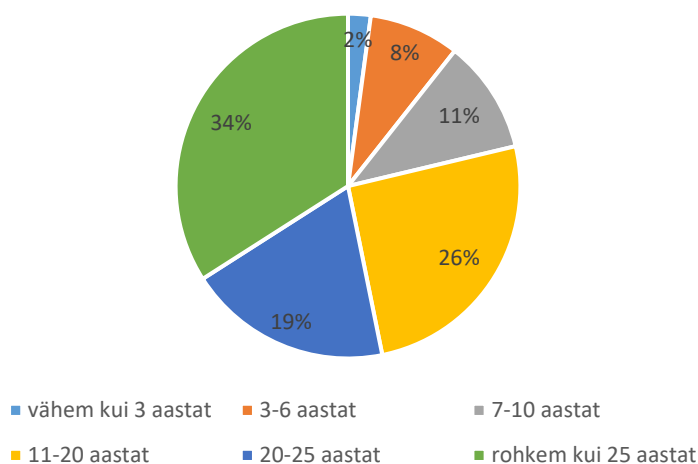
Andmekogumismeetodiks on Google Forms'is loodud ankeetküsitlus. Selleks, et küsitleda nii eestikeelseid, kui ka venekeelseid õpetajaid uuringu käigus oli loodud kaks identset küsimustikku: eesti keeles (lisa 1) ja vene keeles (lisa 2). Küsimustik koosneb viiest plokist vastavalt uurimisküsimustele: üldandmed; töökasvatuse sisu ja olulisuse mõistmine; töökasvatuse teostamine lasteaias; laste motiveerimine tööd teha, laste arusaam töö tegemise tähtsusest. Ankeet on koostatud uurimisküsimustele ja teoreetilistest allikatest saadud infole toetudes. Küsimustik sisaldab erinevat tüüpi küsimusi: valikvastustega küsimused, avatud küsimused ja Likerti skaala järgi hindamine. (Cohen et al., 2007, lk 323-332)

2.3. Valim

Uurimistöös kasutab autor ettekavatsetud valimit, kus uuringu osalejaid valib uurija ettekavatsetult ja kindlate kriteeriumide alusel. Käesolevas uuringus on uuritavad autori poolt välja valitud linnast. (Õunapuu, 2014, lk 143)

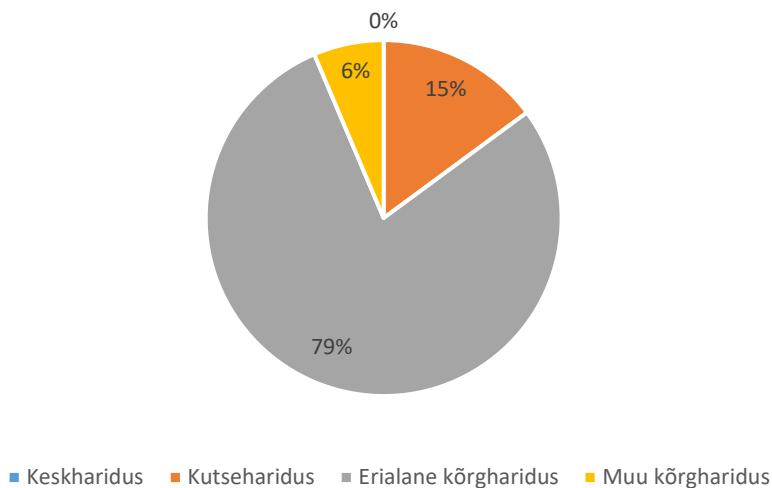
Valimisse on kaasatud Narva linna munitsipaallasteaedade lasteaiaõpetajaid. Lasteaedade nimekirja on leidis uuringu autor Arno veebikeskkonnast (arno.ee).

Ankeetküsitluses osales kokku 47 Narva lasteaedades töötavat lasteaiaõpetajat. 34% vastanud lasteaiaõpetajatest on töötanud selles ametis rohkem, kui 25 aastat. 26% on töötanud 11 – 20 aastat, neile järgnevad lasteaiaõpetajad (20%), kes on töötanud 20 – 25 aastat. 11% vastanud lasteaiaõpetajate tööstaaž on 7 – 10 aastat. 7% lasteaiaõpetajatest on töötanud 3 – 6 aastat. Kõige väiksem osa küsitlusele vastanud lasteaiaõpetajatest on töötanud lasteaiaas vähem kui 3 aastat, neid on 2%. (Joonis 1)

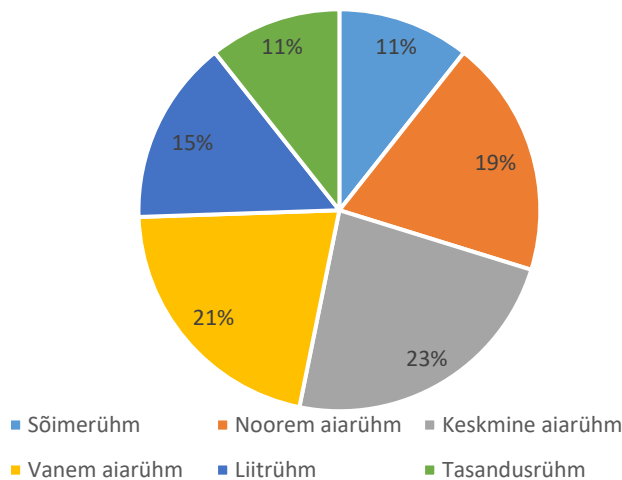
Joonis 1. Lasteaiaõpetajate tööstaaž

Suurem osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest omab erialast kõrgharidust (79%). Neile järgnevad kutseharidusega lasteaiaõpetajad, neid on 15% ja muu kõrgharidusega lasteaiaõpetajad, keda on 6%. Vastanute seas ei olnud keskharidusega lasteaiaõpetajaid. (Joonis 2)

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate haridustase

23% küsitlusele vastanud lasteaiaõpetajatest töötab keskmises aiarühmas (5 – 6-a). 21% vastanud lasteaiaõpetajatest töötab vanemas aiarühmas (6 – 7-a), 19% töötab nooremas aiarühmas (3 – 4-a), 15% töötab liitrühmas. Sõimerühmas ja tasandusrühmas töötab võrdne kogus küsitlusele vastanud lasteaiaõpetajatest (11%). (Joonis 3)

Joonis 3. Rühma liigid, kus uuringus osalenud õpetajad töötavad

2.4. Uurimisprotseduuri kirjeldus

Uuring viidi läbi veebruaris 2024. Link ankeetküsitlustele saadeti e-kirjaga valimisse kaasatud lasteaedadesse 5. veebruaril 2024, palvega linki jagati edasi lasteaiaõpetajatele. Kahe nädala jooksul tuli 31 vastust, mis oli autori hinnangul vähe. E-kiri ankeetküsitluse lingiga oli saadetud teist korda 21. veebruaril 2024 laiali. Uurimistöo autor pani küsimustiku

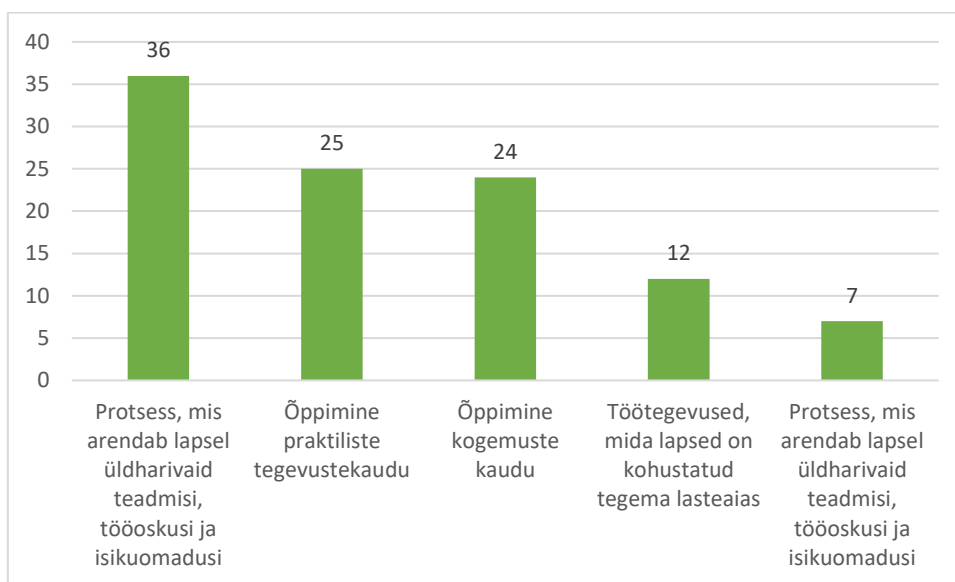
kinni 28. veebruaril aastal 2024, selle seisuga oli saadud 47 vastust. Eestikeelsele ankeedile oli vastanud 7 õpetajat, venekeelsele ankeedile oli saadud 40 vastust. Ankeetküsitluste sissejuhatuses oli lühike ülevaade uurimistöö temast ja eesmärgist. Uuringu autor teatas osalevaid õpetajaid, et ankeetküsitlus on anonüümne ning tulemusi kasutatakse ainult käesolevas uurimistöös.

Saadud tulemuste töötlemiseks kasutas autor *Microsoft Excel* arvutiprogrammi, milles oli võimalik kogutud andmeid organiseerida, analüüsida ja esitada protsentides. Uurimistöö tulemused on esitatud *Microsoft Excelis* koostatud diagrammidena. (Õunapuu, 2014, lk 184)

3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED

3.1. Õpetajate teadmised töökasvatuse sisust ja olulisusest koolieelses eas

Lasteaiaõpetajad märkisid mitme valikvastusega küsimuses, mis on nende arvates töökasvatus (joonis 4). Kõige enam valitud vastuse variandid olid: „Protsess, mis arendab lapsel üldharivaid teadmisi, tööoskusi ja isikuomadusi“ (36 õpetajat ehk 76,6%), „Õppimine praktiliste tegevuste kaudu“ (25 õpetajat ehk 53,2%) ja „Õppimine kogemuste kaudu“ (24 õpetajat ehk 51,1%). 12 (25,5%) vastanud lasteaiaõpetajat valis vastuse „Töötegevused, mida lapsed on kohustatud tegema lasteaias“ ning 7 (14,9%) valis vastuse „Protsess, mis valmistab last sihipäraselt tööks ette“. (Joonis 4).

Joonis 4. Õpetajate arusaam töökasvatuse tähendusest

Lasteaiaõpetajatel paluti hinnata 5-palli skaalal kui oluliseks nad peavad töökasvatuse erinevaid tegevussuundi lapse arengu jaoks (joonis 5). Hindamisskaalal „1“ tähendas „üldse mitte oluline“ ja „5“ tähendas „väga oluline“.

Täiskasvanu tööga tutvumist pidas väga oluliseks 30 (63,8%) õpetajat. 7 õpetajat (14,9%) pidas täiskasvanu tööga tutvumist oluliseks, 9 õpetajat (19,2%) valis „nii ja naa“ variandi ja 1 õpetaja (2,1%) valis „mitte oluline“ variandi. Keegi vastanud õpetajatest ei pidanud täiskasvanu tööga tutvumist üldse mitte oluliseks.

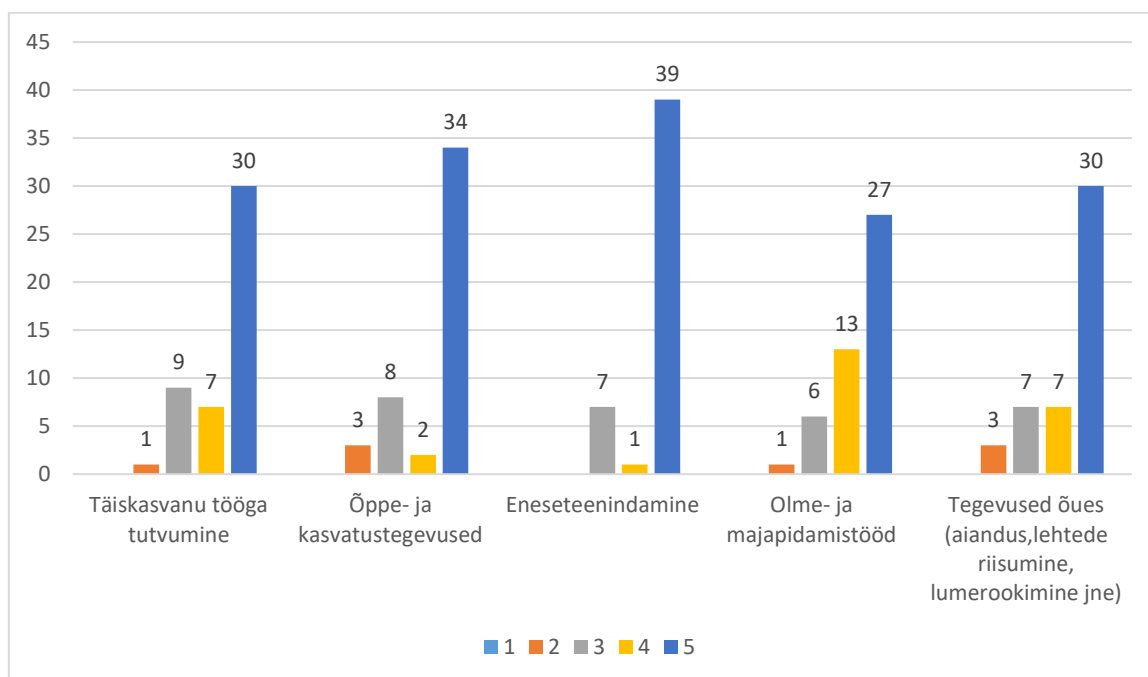
Õppe- ja kasvatustegevustes osalemist pidas väga oluliseks suurim osa vastanud õpetajatest (34 õpetajat ehk 72,3%). 2 õpetajat (4,3%) pidas tegevussuunda oluliseks. 3-palliga hindas

õppe-ja kasvatustegevustest osalemist 8 õpetajat (17%) ja 2-palliga hindas 3 õpetajat (6,4%). Keegi ei vastanud, et õppe-ja kasvatustegevustes osalemine oleks üldse mitte oluline.

Suurim osa vastanud õpetajatest (39 õpetajat ehk 83%) pidas eneseteenindamist väga oluliseks lapse arengu jaoks. 1 õpetaja (2,1%) pidas tegevussuunda oluliseks ja 7 õpetajat (14,9%) valis „nii ja naa“ varianti. Keegi ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest ei pidanud eneseteenindamist mitte oluliseks ja üldse mitte oluliseks.

Olme-ja majapidamistöid pidas oluliseks 27 õpetajat (57,4%), 13 õpetajat (27,7%) pidas oluliseks ja 6 õpetajat (12,8%) valis „nii ja naa“ varianti. Väiksem osa ankeedile vastanud õpetajatest (1 õpetaja ehk 2,1%) pidas tegevussuunda mitte oluliseks. Keegi uuringus osalenud õpetajatest ei valinud varianti „üldse mitte oluline“.

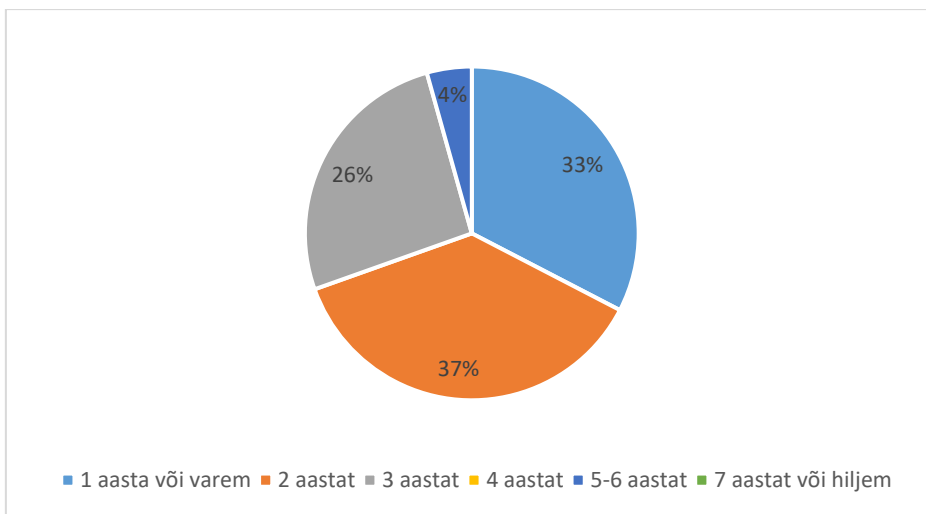
Suurim osa vastanud lasteaiaõpetajatest (30 õpetajat ehk 63,8%) pidas tegevusi õues (aiandus, lehtede riisumine, lume rookimine jne) väga oluliseks. Võrdne kogus õpetajatest (7 õpetajat ehk 14,9%) valis variandid „oluline“ ja „nii ja naa“. 3 õpetajat (6,4%) hindas tegevussuunda 2-palliga. Keegi vastanutest ei valinud varianti „üldse mitte oluline“. (Joonis 5).

Joonis 5. Erinevate töökasvatuse suundade olulisus

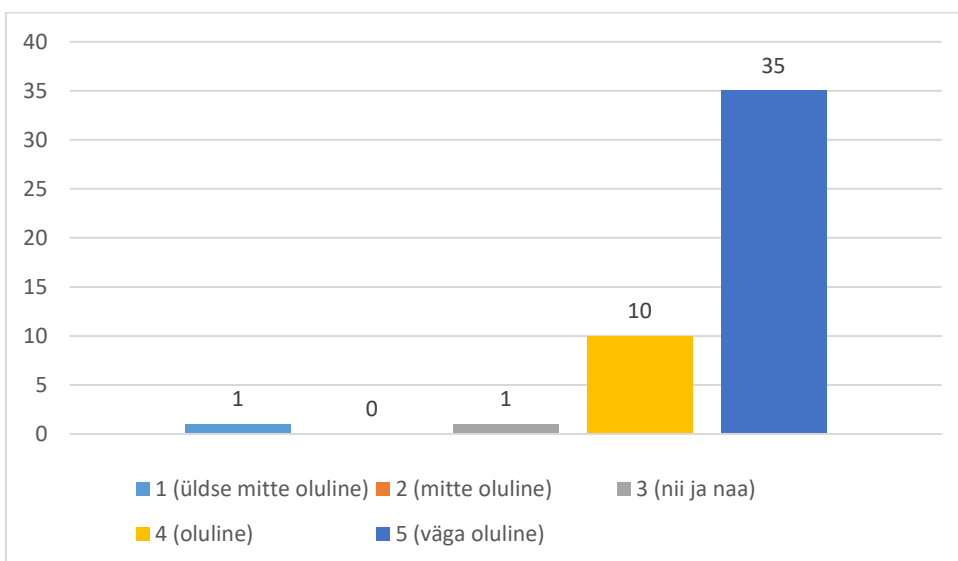
Lasteaiaõpetajatel paluti mõelda millises vanuses tuleb töökasvatusega alustada (joonis 6). Suurim osa vastanutest lasteaiaõpetajatest (37%) arvab, et töökasvatusega tuleb alustada 2. eluaastast. 33% vastanute hinnangul on sobivaim vanus 1 aasta või varem, 26% vastanute

hinnangul on sobivaim vanus 4 aastat. Väiksem osa vastanutest (4%) arvab, et töökasvatusega tuleb alustada vanuses 5-6 aastat. Keegi ei valinud varianti „4 aastat“ ja „7 aastat või hiljem“. (Joonis 6).

Joonis 6. Millises vanuses tuleb töökasvatusega alustada õpetajate arvates

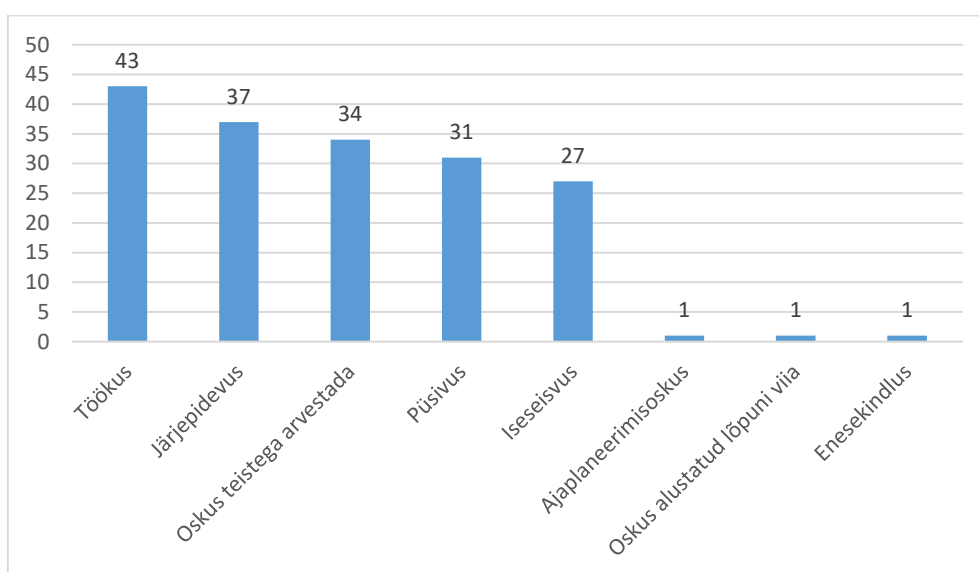
Lasteaiaõpetajad hindasid töökasvatuse olulisuse lapse arengus 5-palli skaalal, kus „1“ tähendas „üldse mitte oluline“ ja „5“ tähendas väga oluline (joonis 7). Kõige rohkem vastanutest õpetajatest (35 õpetajat ehk 74,5%) hindas töökasvatuse olulisuse lapse arengus 5-palliga. 10 õpetajat 21,3% pidas töökasvatust oluliseks lapse arengu jaoks. Võrdne osakaal vastanutest lasteaiaõpetajatest (1 õpetaja ehk 2,1%) valis variante „nii ja naa“ ja „üldse mitte oluline“. Keegi vastanutest ei pea töökasvatust mitte oluliseks lapse arengu jaoks. (Joonis 7).

Joonis 7. Töökasvatuse olulisus lapse arengus õpetajate hinnangul

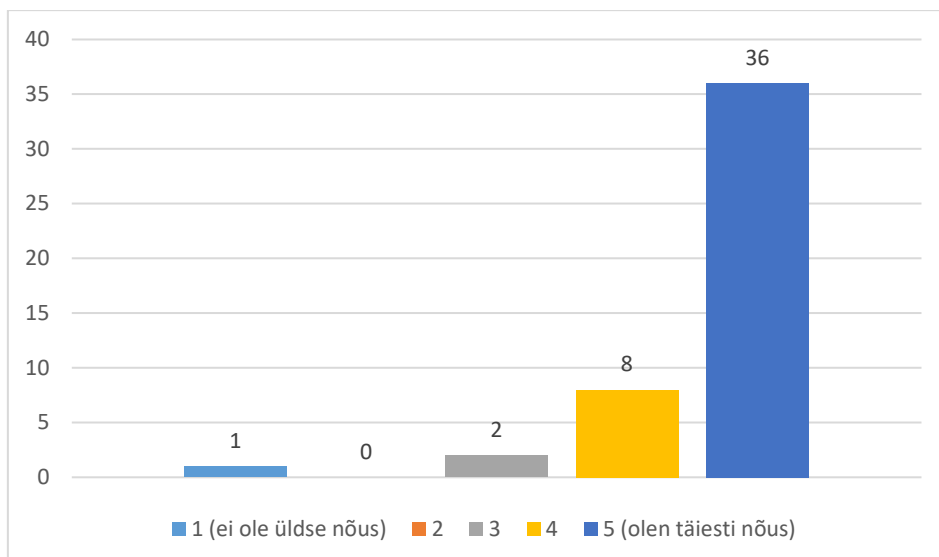
3.2. Töökasvatuse mõju lapse eakohaste oskuste omandamisele õpetajate hinnangul

Lasteaiaõpetajad märkisid mitme valikvastustega poolavatud küsimuses milliseid eakohaseid oskusi omandab laps tänu töökasvatusele (joonis 8). Kõige enam valitud vastuse variandid olid: „Töökus“ (43 õpetajat ehk 91,5%), „Järjepidevus“ (37 õpetajat ehk 78,7%), „Oskus teistega arvestada“ (34 õpetajat ehk 72,3%) ja „Püsivus“ (31 õpetajat ehk 65,9%). 27 õpetajat (57,4%) arvab, et tänu töökasvatusele omandab laps iseseisvust. Kuna küsimus oli poolavatud pakkusid õpetajad veel „Enesekindlus“ (1 õpetaja ehk 2,1%), „Oskus alustatud lõpuni viia“ (1 õpetaja ehk 2,1%) ja „Ajaplaneerimisoskus“ (õpetaja ehk 2,1%). (Joonis 8).

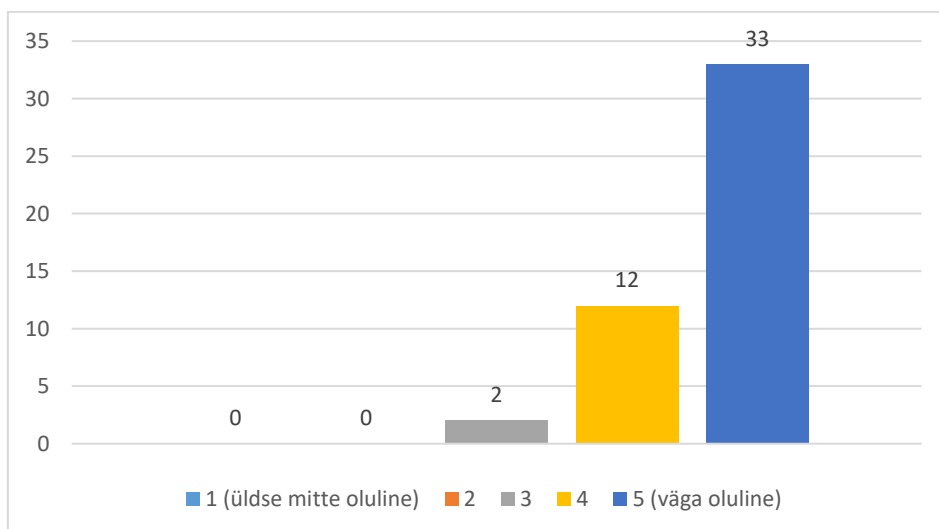
Joonis 8. Eakohased oskused, mida omandab laps tänu töökasvatusele õpetajate hinnangul

Lasteaiaõpetajad hindasid lapse töötegevustesse kaasamise olulisust varajasest east (joonis 9). Suurim osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest (36 õpetajat ehk 76,6%) oli täiesti nõus väitega, et last tuleb kaasata töötegevustesse varajasest east. 8 lasteaiaõpetajat (17%) valis variandi „olen nõus“, 2 lasteaiaõpetajat (4,3%) valis „nii ja naa“ variandi. Kõige väiksem osa vastanud lasteaiaõpetajatest (1 õpetaja ehk 2,1%) ei ole üldse nõus väitega, et last tuleb kaasata töötegevustesse varajasest east. Keegi ei valinud vastust „ei ole nõus“. (Joonis 9).

Joonis 9. Lapse töötegevustesse kaasamine varajasest east

Lasteaiaõpetajatel paluti hinnata töökasvatuse rakendamise olulisust lasteaias (joonis 10). 33 ankeedile vastanud õpetajat (70,2%) pidas töökasvatuse rakendamist lasteaias väga oluliseks. 12 õpetajat (25,5%) pidas töökasvatuse rakendamist lasteaias oluliseks ja 2 õpetajat (4,3%) valis variandi „nii ja naa“. Keegi vastanud lasteaiaõpetajatest ei pidanud töökasvatuse rakendamist lasteaias mitte oluliseks ega üldse mitte oluliseks. (Joonis 10).

Joonis 10. Töökasvatuse rakendamise olulisus lasteaias

3.3 Võimalused ja tegevused, mida kasutavad õpetajad töökasvatuse teostamisel

Lasteaiaõpetajad vastasid valikvastusega küsimuses kas planeerivad nad sihipäraselt töökasvatust õppe- ja kasvatustegevustesse oma rühmas. Suurim osa lasteaiaõpetajatest (74%) vastasid jaatavalt.

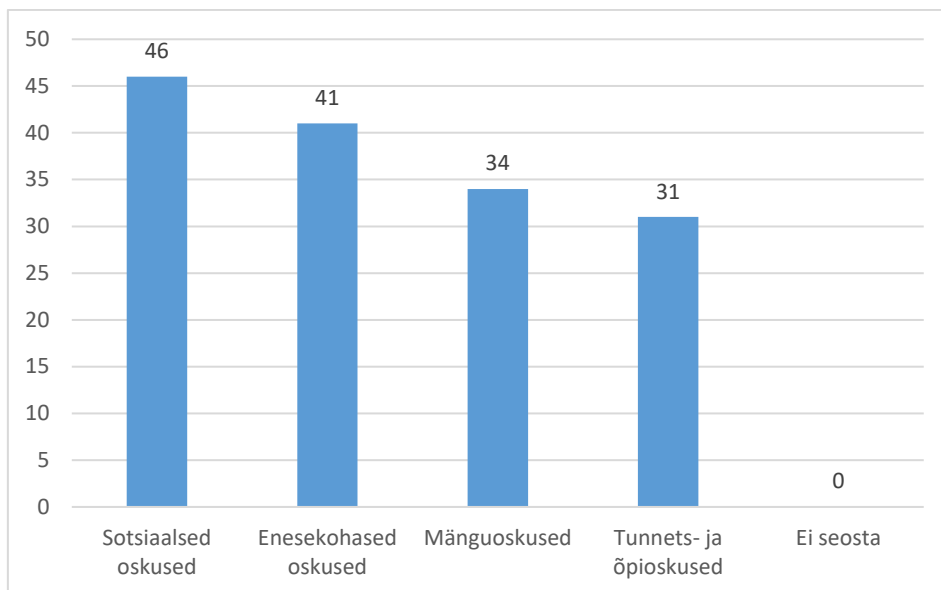
48,9% (23 lasteaiaõpetajat) ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest põhjendas oma vastust küsimusele töökasvatuse sihipärasest planeerimisest õppe- ja kasvatustegevustesse. Oma hinnangut põhjendades, tõid õpetajad välja seitse peamist põhjendust. Suurim osa oma hinnangut põhjendanud lasteaiaõpetajatest (34,8%) mainisid, et töökasvatus on süstemaatiline tegevus, mis toimub igapäevaselt. Neile järgneb 26,1% õpetajatest, kes vastasid, et töökasvatus toimub läbi eneseteenindamise ning 17,4% lasteaiaõpetajatest, kes mainisid, et töökasvatuslikud tegevused on kajastatud nädalaplaanis. 8,7% oma hinnangut põhjendanud õpetajatest planeerib sihipäraselt ametite õpetamisega seotud tegevusi. 4,3% lasteaiaõpetajatest tegeleb töökasvatusega õues, sama osakaal õpetajatest (4,3%) mainis, et töökasvatus toimub läbi mängu. Samuti 4,3% oma hinnangut põhjendanud lasteaiaõpetajatele ei jätku töökasvatuse jaoks aega.

Lasteaiaõpetajad märkisid valikvastusega küsimuses kas suunavad nad lapsi töökasvatuslikes tegevustes osalema päeva jooksul. Suurim osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest (74%) vastas, et suunab lapsi osalema töökasvatuslikes tegevustes igapäevaselt. 26% õpetajatest suunab lapsi osalema töökasvatuslikes tegevustes harvem, kui igapäevaselt. Keegi ei valinud vastust „ei suuna“.

53,2% (25 lasteaiaõpetajat) ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest põhjendas oma vastust küsimusele laste suunamisest töökasvatuslikes tegevustes osalema päeva jooksul. Kõige enam nimetatud õpetajate vastuste põhjendused olid „tööülesanded rutiinsetes tegevustes (eneseteenindamine, enda järelt koristamine, oma asju korras hoidmine)“ (65,2%) ja „õpetaja abi abistamine (laua katmine, nõude koristamine, magamisaseme korrastamine, tolmu pühkimine)“ (56,5%). Neile järgneb 17,4% oma vastust põhjendanud lasteaiaõpetajatest, kes mainisid, et suunavad lapsi territooriumi koristamiseks (lehtede riisumine, lume rookimine). 13% õpetajatest suunab lapsi teha õpetaja abistavate tegevusi (ettevalmistus õppetegevusteks) ning 8,7% õpetajatest suunab lapsi jälgida ümbritsevate täiskasvanute tööd. Sama osakaal oma vastust põhjendanud lasteaiaõpetajatest (8,7%) mainis, et suunab lapsi osaleda töökasvatuslikes tegevustes võimaluse korral (mitte igapäevaselt). 8,7% õpetajatest kirjutasid, et neil ei jätku töökasvatusele igapäevaselt aega.

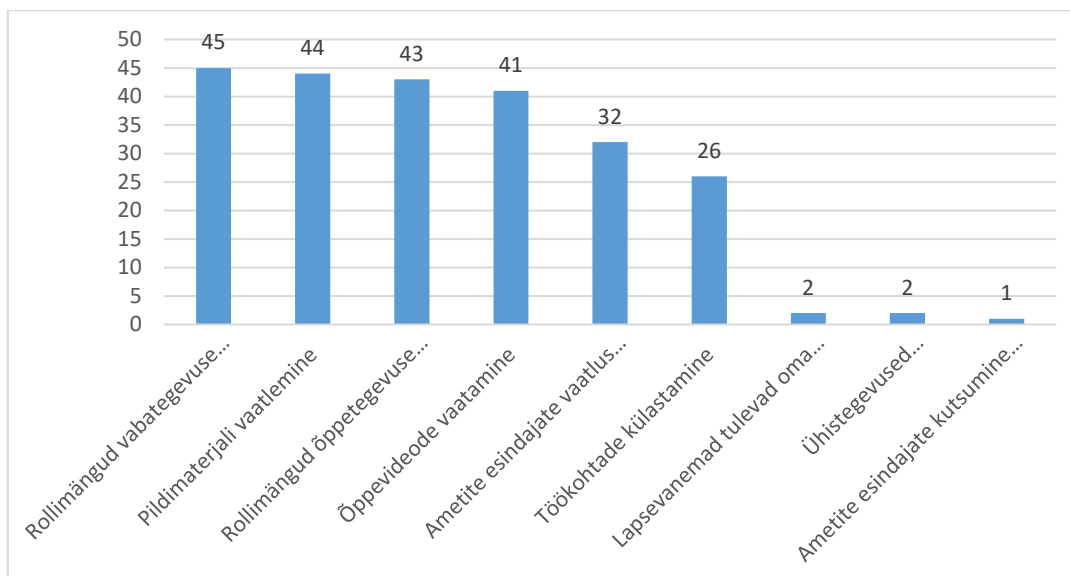
Lasteaiaõpetajatel paluti hinnata milliste üldoskuste arendamine seondub töökasvatusega (joonis 11). Kõige enam valitud vastused olid: „sotsiaalsed oskused“ (46 õpetajat ehk 97,9%), „enesekohased oskused“ (41 õpetajat ehk 87,2%) ja „mänguoskused“ (34 õpetajat

ehk 72,3%). 31 ankeedile vastanud õpetajat (65,9%) seostasid töökasvatust tunnetus- ja õpioskuste omandamisega. Keegi ei valinud vastust „ei seosta“. (Joonis 11).

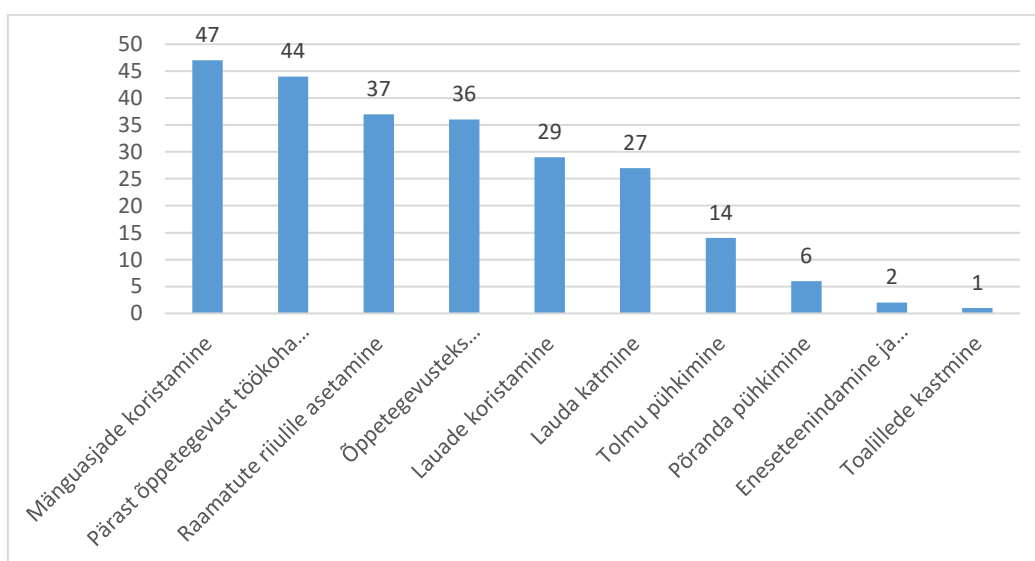
Joonis 11. Üldoskuste seos töökasvatusega

Lasteaiaõpetajad märkisid mitmete valikvastustega poolavatud küsimuses kuidas nad õpetavad lastele ameteid. Kõige enam valitud vastused olid „rollimängud vabategevuse raames“ 45 õpetajat (95,7%), „pildimaterjali vaatlemine“ 44 õpetajat (93,6%) ja „rollimängud õppetegevuse raames“ 43 õpetajat (91,5%). 41 ankeedile vastanud lasteaiaõpetajat (87,2%) õpetab lastele ameteid õppevideode vaatamise kaudu, 32 õpetajat (68,1%) õpetab ameteid ametite esindajate vaatluse abil ning 26 õpetajat (55,3%) külastab lastega töökohti. Kuna küsimus oli poolavatud pakkusid respondendid ka oma variandid. 2 õpetajat (4,3%) mainis, et nende lasteaeda tulevad lapsevanemad oma erialadest lastele rääkima. Sama hulk õpetajatest 2 õpetajat (4,3%) lisas, et nende rühmades korraldatakse ühistegevusi lapsevanematega ametite õpetamise raames. 1 õpetaja (2,1%) kutsus ametite esindajaid lasteaeda. (Joonis 12).

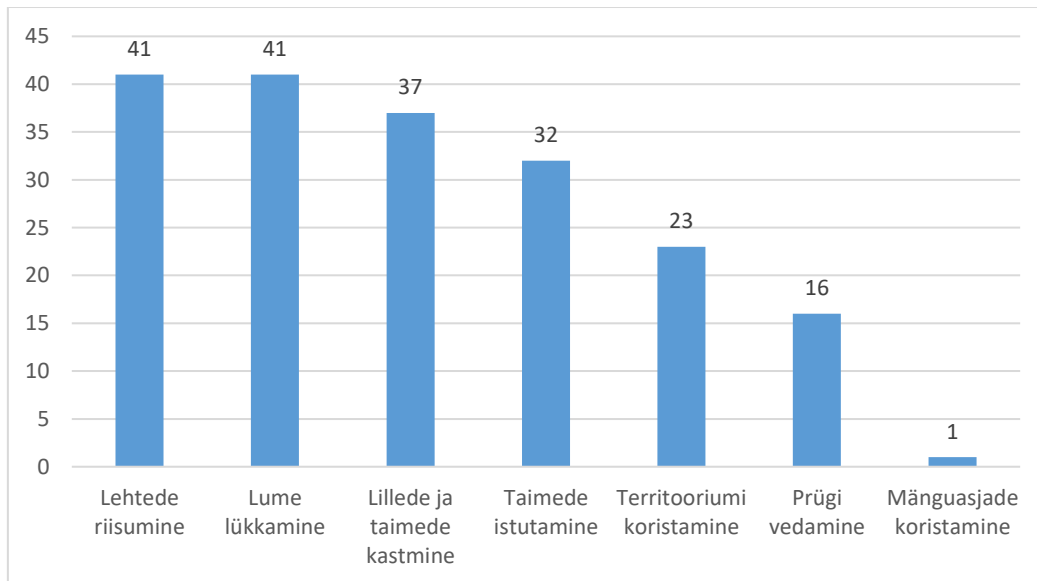
Joonis 12. Ametite õpetamine lasteaias

Lasteaiaõpetajatel paluti märkida millistesse töötegevustesse nad kaasavad lapsi rühmas. Kõik ankeedile vastanud lasteaiaõpetajad märkisid, et kaasavad lapsi mänguasjade koristamisse. 44 õpetajat (93,6%) kaasab lapsi töökohta koristamisse pärast õppetegevust. 37 õpetajat (78,7%) suunab lapsi raamatuid riule asetama, 36 õpetajat (76,6%) kaasab lapsi õppetegevusteks ettevalmistamisse, 29 õpetajat (61,7%) suunab lapsi laua pealt koristama, 27 õpetajat (57,4%) suunab lapsi lauda katma. 14 ankeedile vastanud lasteaiaõpetajat (29,8%) kaasab lapsi tolmu pühkimisprotsessis osalema. Kõige väiksem õpetajate osakaal 6 õpetajat (12,8%) valis vastuse „põranda pühkimine“. Kuna küsimus oli poolavatud pakuti veel „eneseteenindamine ja abistamine“ 2 õpetajat (4,3%) ja „toalilled kastmine“ 1 õpetaja (2,1%). (Joonis 13)

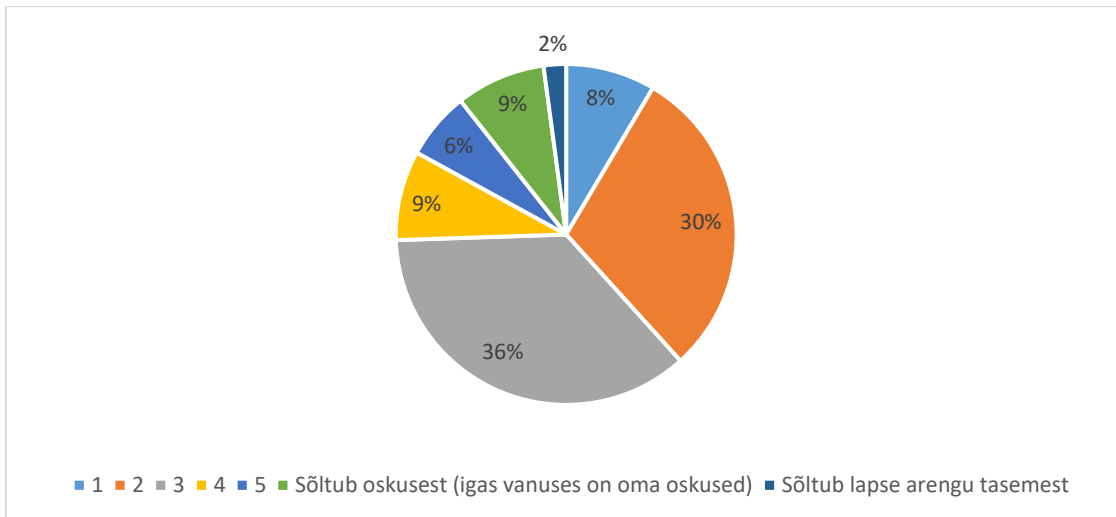
Joonis 13. Laste kaasamine töötegevustesse rühmas

Lasteaiaõpetajad märkisid mitmete valikvastustega poolavatud küsimuses millistesse töötegevustesse nad kaasavad lapsi õues. Kõige enam valitud vastused olid: „lehtede riisumine“ 41 õpetajat (87,2%), „lume lükkamine“ 41 õpetajat (87,2%), „lillede ja taimede kastmine“ 37 õpetajat (78,7%). 32 õpetajat (68,1%) kaasab lapsi taimede istutamisse õues, 23 õpetajat (48,9%) suunab lapsi territooriumi koristama ning 16 lasteaiaõpetajat (34%) kaasab lapsi prügi vedamisesse. Kuna küsimus oli poolavatud pakkus 1 õpetaja (2,1%) vastuse „mänguasjade koristamine“. (Joonis 14).

Joonis 14. Laste kaasamine töötegevustesse õues

Lasteaiaõpetajad märkisid poolavatud küsimuses milleses vanuses on nende hinnangul peavad eneseteenindamisoskused olema väljakujunenud. Suurim osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest (36%) arvab, et kolmeaastasel lapsel on eneseteenindamisoskused väljakujunenud ning 30% õpetajatest arvab, et kaheaastasel lapsel on eneseteenindamisoskused väljakujunenud. Võrdne osakaal lasteaiaõpetajatest (9%) mainis, et eneseteenindamisoskused kujunevad välja neljandaks eluaastaks ning seda, et igas vanuses kujunevad välja erinevad oskused (igas vanuses on oma oskused). 8% õpetajatest märkis, et eneseteenindamisoskused kujunevad esimeseks eluaastaks välja ning 6% õpetajatest arvab, et viieaastasel lapsel on need oskused peavad olema välja kujunenud. 2% õpetajatest lisas, et eneseteenindamisoskuste väljakujunemise vanus sõltub lapse arengutasemest. (Joonis 15).

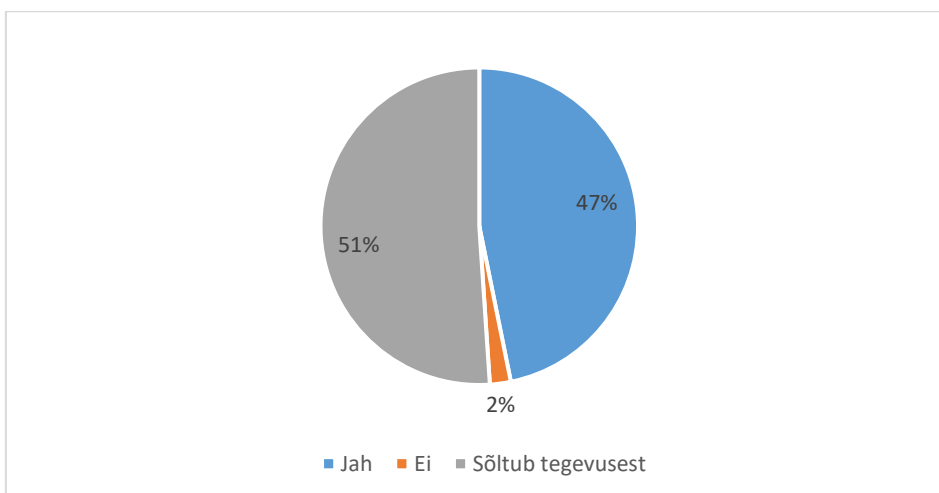

Joonis 15. Vanus, milles on eneseteenindamisoskused väljakujunenud

Avatud küsimused kirjutasid lasteaiaõpetajad eneseteenindamisoskuste arengu toetamisest lastel. 44% vastanud lasteaiaõpetajatest mainis, et toetab eneseteenindamisoskuste väljakujunemist andes lapsele võimaluse tegutseda võimalikult palju iseseisvalt. Võrdne osakaal lasteaiaõpetajatest (40%) tunnustab lapsi kiitusega eneseteenindamisel ning kasutab näitlikustamist (selle hulgas on oma eeskujuga näitamine ja pildimaterjali kasutamine). 8% vastanud õpetajatest toetab eneseteenindamisoskuste väljakujunemist mängu kaudu.

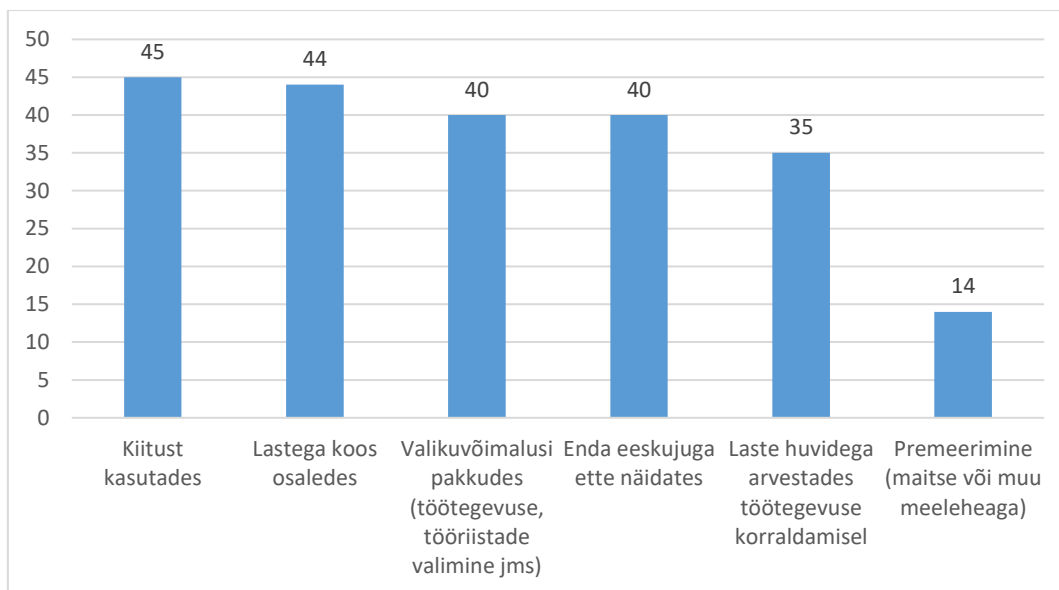
3.4 Huvi töö tegemise vastu arendamine lastel

Lasteaiaõpetajatel paluti hinnata kas osalevad lapsed töötegevustes meelsasti. Suurim osa vastanud lasteaiaõpetajatest (51%) märkisid, et laste soov töötegevustes osalemiseks sõltub tegevusest. 47% õpetajatest vastas, et lapsed osalevad töötegevustes meelsasti ning 2% õpetajatest vastas eitavalt. (Joonis 16).

Joonis 16. Kas lapsed osalevad töötegevustes meelsasti

Lasteaiaõpetajad märkisid mitmete valikvastustega küsimuses milliseid laste motiveerimisviise nad kasutavad. Kõige enam valitud vastused olid: „kiitust kasutades“ 45 õpetajat (95,7%), „lastega koos osaledes“ 44 õpetajat (93,6%) ning võrdne õpetajate kogus 40 õpetajat (85,1%) valis vastused „enda eeskujuga ette näidates“ ja „valikuvõimalusi pakkudes“. 35 õpetajat (74,5%) motiveerib lapsi nende huvidega arvestades töötegevuste korraldamisel ning 14 õpetajat (29,8%) kasutab premeerimist (maitse või muu meeleheaga). (Joonis 17).

Joonis 17. Kasutatavad laste motiveerimisviisid

Lasteaiaõpetajatel paluti hinnata iga motiveerimisviisi tulemuslikkust 5-palli skaalal (joonis 18). Hindamisskaalal „1“ tähendas „üldse mitte tulemuslik“ ja „5“ tähendas „väga tulemuslik“.

Suurim osa vastanud lasteaiaõpetajatest 32 (68,1%) pidas enda eeskujuga ettenäitamist väga tulemuslikuks. 12 õpetajat (25,5%) pidas käesoleva motiveerimisviisi tulemuslikuks ning 3 õpetajat (6,3%) valis vastuse „nii ja naa“. Keegi ei pidanud enda eeskujuga ettenäitamist mitte tulemuslikuks ega üldse mitte tulemuslikuks.

Kõige suurim respondentide osakaal 40 õpetajat (85,1%) pidas lastega koos osalemist väga tulemuslikuks. 5 õpetajat (10,6%) pidas lastega koos osalemist tulemuslikuks ning 2 õpetajat (4,3%) valis variandi „nii ja naa“. Keegi vastanud õpetajatest ei valinud vastuseid „mitte tulemuslik“ ja „üldse mitte tulemuslik“.

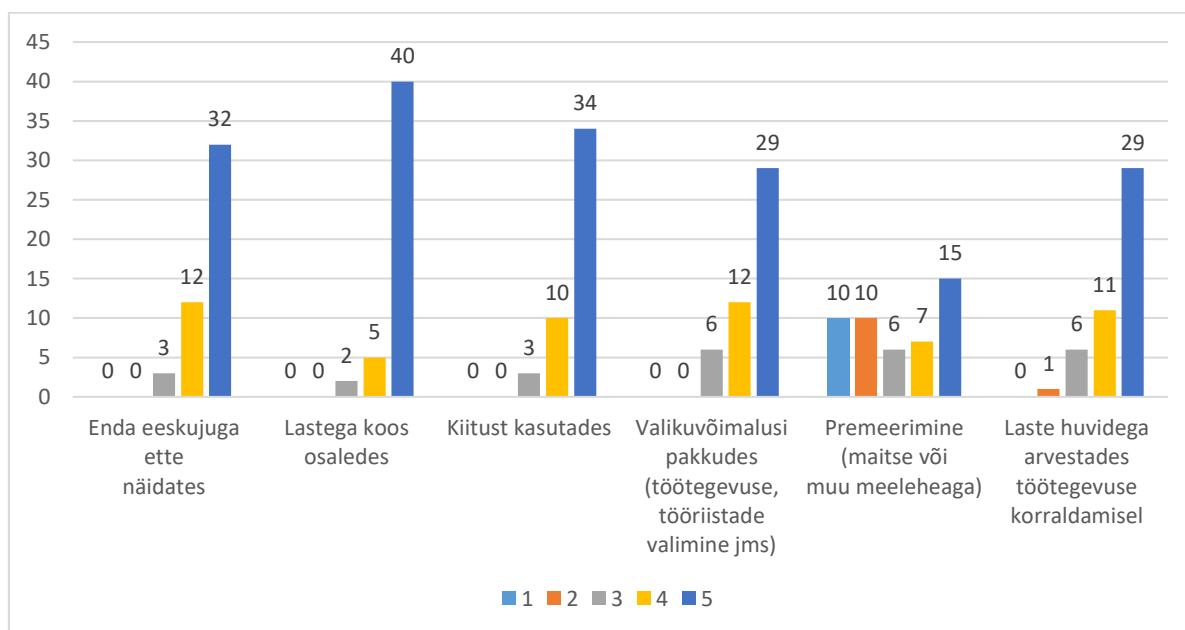
Suurim osa õpetajatest 34 õpetajat (72,3%) pidas kiituse kasutamist väga tulemuslikuks motiveerimisviisiks, 10 ankeedile vastanud õpetajat (21,3%) hindas seda tulemuslikuks ning

väiksem osa õpetajatest 3 õpetajat (6,4%) valis vastuse „nii ja naa“. Keegi ei pidanud kiituse kasutamist mitte tulemuslikuks ega üldse mitte tulemuslikuks motiveerimisviisiks.

29 õpetajat (61,7%) hindas valikuvõimaluste pakkumist väga tulemuslikuks. 12 õpetajat (25,5%) arvab, et käesolev motiveerimisviis on tulemuslik ning 6 õpetajat (12,8%) valis vastuse „nii ja naa“. Keegi vastanud lasteaiaõpetajatest ei pidanud valikuvõimaluste pakkumist mitte tulemuslikuks ega üldse mitte tulemuslikuks.

15 ankeedile vastanud õpetajat (31,9%) pidas premeerimist väga tulemuslikuks, 7 õpetajat (14,9%) pidas seda tulemuslikuks ja 6 õpetajat (12,8%) hindas premeerimist keskmise tulemuslikkusega. Võrdne õpetajate kogus 10 õpetajat (21,3%) pidas premeerimist mitte tulemuslikuks ja üldse mitte tulemuslikuks.

Suurim osa vastanud õpetajatest 29 (61,7%) arvab, et laste huvidega arvestamine töötegevuse korraldamisel on väga tulemuslik. 11 õpetajat (23,4%) pidas käesolevat motiveerimisviisi tulemuslikuks, 6 õpetajat (12,8%) valis vastuse „nii ja naa“ ning 1 õpetaja (2,1%) pidas seda mitte tulemuslikuks. Keegi ei valinud vastust „üldse mitte tulemuslik“. (Joonis 18).

Joonis 20. Motiveerimisviiside tulemuslikkus

3.5 Laste arusaam töö tegemise tähtsusest õpetajate hinnangul

Lasteaiaõpetajatel paluti mõelda laste suhtumisest osalemisse erinevates töötegevustes. Lasteaiaõpetajad hindasid töötegevusi 5-palli skaalal, kus „1“ tähendas „tegevusest keeldumine“ ja „5“ tähendas „kohe tegevuse alustamine“. Kuna teatud töötegevused ei ole

võimalik mõnedel lasteaedadel teostada (näiteks mõnedel lasteaedadel on söökla, seega ei ole võimalik pakkuda lastele lauda katmist) küsimus ei olnud kohustuslik. Igat väidet hindas erinev kogus õpetajatest.

Lillede ja taimede kastmist kommenteeris 43 õpetajat. Kõige enam küsimusele vastanud õpetajatest 28 (65,1%) märkis, et kui pakkub lastele lillede ja taimede kastmist alustavad lapsed tegevuse kohe. 10 õpetajat (23,3%) hindas laste suhtumist lillede ja taimede kastmisse 4-palliga, mis tähendas „pigem tegevuse alustamine“. 4 õpetajat (9,3%) arvab, et lapsed alustavad tegevuse vastumeelselt. 1 õpetaja (2,3%) hindas laste suhtumist 1-palliga, mis tähendas „tegevusest keeldumine“. Keegi ei valinud vastust „pigem tegevusest keeldumine“ ehk 2 palli.

Taimede istutamist kommenteeris 40 õpetajat. Nendest 17 (42,5%) märkis, et kui pakkuda lastele taimede istutamist alustavad lapsed tegevuse kohe. 14 õpetajat (35%) arvab, et lapsed pigem alustavad tegevuse. 6 õpetajat (15%) valis vastuse „vastumeelselt tegevuse alustamine“ ning 1 õpetaja (2,5%) märkis, et lapsed pigem keelduvad taimede istutamisest. 2 ankeedile vastanud õpetajat (5%) on seisukohal, et lapsed keelduvad taimede istutamisest.

Lume lükkamise küsimusel andis oma hinnangut 43 õpetajat. Suurim osa küsimusele vastanud õpetajatest (31 õpetajat ehk 72,1%) valisid vastuse „kohe tegevuse alustamine“ lume lükkamise korral. 9 õpetajat (20,9%) hindas laste suhtumist lume lükkamisse 4-palliga, mis tähendas „pigem tegevuse alustamine“. 3 õpetajat (6,9%) valis vastuse „vastumeelselt tegevuse alustamine“ käesoleva töötegevuse jaoks. Keegi ei valinud vastuseid „pigem tegevusest keeldumine“ ega „tegevusest keeldumine“.

Lehtede riisumist kommenteeris 42 õpetajat. Lehtede riisumise peale mõeldes, valis suurim osa vastanud lasteaiaõpetajatest (27 õpetajat ehk 64,3%) variandi „kohe tegevuse alustamine“. 11 õpetajat (26,2%) arvab, et lapsed pigem alustavad tegevuse ning 4 õpetajat (9,5%) on seisukohal, et lapsed alustavad tegevuse vastumeelselt. Keegi ei valinud variante „pigem tegevusest keeldumine“ ja „tegevusest keeldumine“.

Pärast õppetegevust töökoha koristamise küsimuses andis oma hinnangut 45 õpetajat. 20 küsimusele vastanud õpetajat (44,44%) märkis, et pärast õppetegevust alustavad lapsed töökoha koristamist kohe. 15 õpetajat (33,3%) märkis, et lapsed pigem alustavad käesoleva töötegevuse. 8 õpetajat (17,8%) valis variandi „vastumeelselt tegevuse alustamine“ ning 2 õpetajat (4,44%) valis variandi „pigem tegevusest keeldumine“. Keegi ei vastanud, et

pakkudes lastele töökoha koristamist pärast õppetegevuse keelduvad lapsed sellest tegevusest.

Õppetegevusteks ettevalmistamist kommenteeris 45 õpetajat. 28 küsimusele vastanud õpetajat (62,2%) märkis, et lapsed alustavad kohe õppetegevusteks ettevalmistamist ning 12 õpetajat (26,7%) märkis, et lapsed pigem alustavad õppetegevusteks ettevalmistamist. 3 küsimusele vastanud õpetajat (6,7%) valis variandi „vastumeelselt tegevuse alustamine“ ning 2 õpetajat (4,4%) valis vastuse „pigem tegevusest keeldumine“. Keegi ei valinud varianti „tegevusest keeldumine“.

Tolmu pühkimise küsimuses andis oma hinnangu 34 õpetajat. Tolmu pühkimise pakkudes lastele, arvab 13 lasteaiaõpetajat (38,2%), et lapsed alustavad tegevuse kohe ning 12 lasteaiaõpetajat (35,3%) arvab, et lapsed pigem alustavad tegevuse. 7 küsimusele vastanud õpetajat (20,6%) hindas laste suhtumist tolmu pühkimisse 3-palliga, mis tähendas „vastumeelselt tegevuse alustamine“.

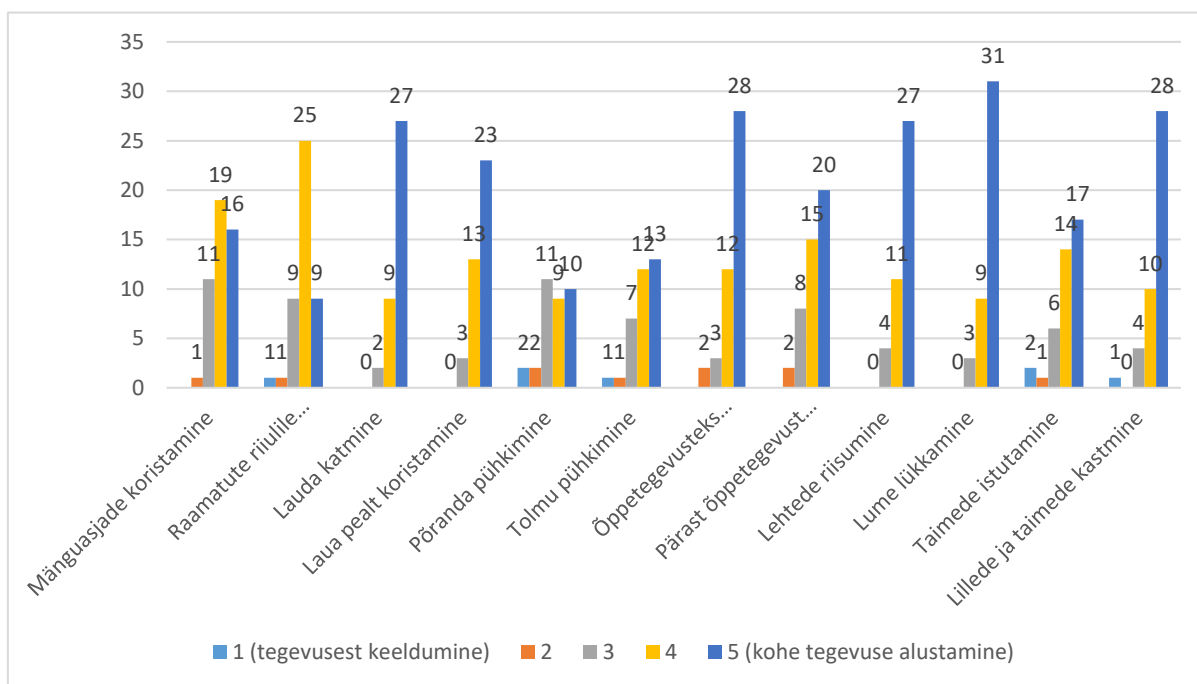
Põranda pühkimist kommenteeris 34 õpetajat. Suur osa küsimusele vastanud õpetajatest (10 õpetajat ehk 32,4%) on seisukohal, et lapsed alustavad põranda pühkimist vastumeelselt. Neile järgneb 10 õpetajat (29,4%), kes valis vastuse „kohe tegevuse alustamine“. 9 õpetajat (26,5%) arvab, et lapsed pigem alustavad põranda pühkimist. Võrdne osakaal lasteaiaõpetajatest (2 õpetajat ehk 5,9%) valis vastused „pigem tegevusest keeldumine“ ja „tegevusest keeldumine“.

Laua pealt koristamise küsimuses jagas oma seisukohta 39 lasteaiaõpetajat. Suurim osa neist (23 õpetajat ehk 58,9%) vastas, et lapsed alustavad laua pealt koristamise kohe. 13 õpetajat (33,33%) valis vastuse „pigem tegevuse alustamine“ ning 3 õpetajat (7,7%) valis variandi „vastumeelselt tegevuse alustamine“. Keegi ei valinud variandid „pigem tegevusest keeldumine“ ega „tegevusest keeldumine“.

Lauda katmist kommenteeris 38 õpetajat. 27 lasteaiaõpetajat (71,1%) arvab, et lapsed alustavad lauda katmise kohe ning 9 õpetajat (23,7%) arvab, et lapsed pigem alustavad lauda katmise. 2 õpetajat (5,3%) vastas, et lapsed alustavad käesoleva töötegevuse vastumeelselt. Keegi ei vastanud, et lapsed pigem keelduvad lauda katmisest ega üldse keelduvad lauda katmisest.

Raamatute riulile asetamisest küsimusele vastas 45 õpetajat. Suurim osa neist 25 (55,6%) on seisukohal, et lapsed pigem alustavad raamatute riulile asetamise. Võrdne osakaal lasteaiasõpetajatest 9 (20%) valis variandid „kohe tegevuse alustamine“ ja „vastumeelselt tegevuse alustamine“. Samuti võrdne kogus lasteaiasõpetajatest 1 (2,2%) valis vastused „pigem tegevusest keeldumine“ ja „tegevusest keeldumine“.

Mänguasjade koristamist kommenteeris 47 õpetajat. Suur osa küsimusele vastanud õpetajatest 19 (40,4%) vastas, et lapsed pigem alustavad mänguasjade koristamist. 16 õpetajat (34,1%) valis vastuse „kohe tegevuse alustamine“ ning 11 õpetajat (23,4%) valis vastuse „vastumeelselt tegevuse alustamine“. 1 õpetaja (2,1%) arvab, et lapsed pigem keelduvad mänguasjade koristamisest. Keegi ei vastanud, et lapsed keelduvad käesolevast töötegevusest. (Joonis 19).

Joonis 19. Laste suhtumine erinevates töötegevustes osalemisse

3.6 Arutelu ja järeldused

Uurimistöö eesmärgiks oli selgitada välja õpetajate teadlikkus töökasvatuse olulisusest koolieelses eas ja selle teostamise põhimõtted igapäevaselt lasteaias Narva lasteaedade näitel. Eesmärgist tulenevalt püstitati viis uurimisküsimust.

Esimese uurimisküsimusega sooviti selgitada välja kuidas mõistavad õpetajad töökasvatuse olulisust ja sisu koolieelses eas. Teoreetilistes allikates käsitleti töökasvatust kui üldharivaid

teadmisi, tööoskusi ja isikuomadusi arendavat protsessi (Arendi, 2011; Kakk, 2005, lk 25-27) ning aktiivset õppimist kogemuste ja praktiliste tegevuste kaudu (Arendi, 2011). Tulemustest selgus, et valdav enamus õpetajatest mõistab töökasvatuse olemust kui protsessi, mis arendab lapsel üldharivaid teadmisi, tööoskusi ja isikuomadusi. Samuti mõistab suur osa õpetajatest töökasvatust nagu õppimist kogemuste kaudu ning õppimist praktiliste tegevuste kaudu. Saadud tulemused vastavad kirjanduses kirjutatule.

Uuringus selgus, et suurim osa lasteaiaõpetajatest peab töökasvatust ja selle erinevaid tegevussuundi (täiskasvanu tööga tutvumine, õppe-ja kasvatustegevused, eneseteenindamine, olme-ja majapidamistööd, tegevused õues) väga oluliseks lapse arengu jaoks. Kõige olulisemad lapse arengule tegevussuunad on õpetajate hinnangul õppe-ja kasvatustegevused ja eneseteenindamine.

Tulemustest selgus, et küsitletud lasteaiaõpetajate hinnangul on sobivaim vanus töökasvatusega alustamiseks 2 aastat. Samuti paljud õpetajad peavad sobivamaks vanuseks 1 aasta või varem. Teoreetilistes allikates on kirjas, et parim aeg korra- ja tööharjumuste kujundamiseks on 2,5-3,5 eluaastat, kuna tunneb laps selles vanuses suurt huvi erinevate toimingute vastu ja tahab olla aktiivne tegutseja rollis (Kakk, 2005; Arendi, 2011).

Sellest järeldub, et õpetajad mõistavad õigesti töökasvatuse sisut koolieelseas eas. Samuti õpetajad on teadlikud töökasvatuse olulisuses lapse arengu jaoks.

Teise uurimisküsimusega selgitati välja milliseid eakohaseid oskusi omandab õpetajate hinnangul laps tänu töökasvatusele. Teoreetilistes allikates oli välja toodud, et osaledes töökasvatustlikes tegevustes õpib laps teistega arvestama ning oma käitumist jälgima, reeglitest kinni pidades (Kakk, 2005; Arendi, 2011). Samuti harjutab laps püsivust, järjepidevust, töökust (Rätsep & Pärt, 2013). Tulemusest selgus, et õpetajate hinnangul omandab laps tänu töökasvatusele töökust, järjepidevust, iseseisvust, oskust teistega arvestada, püsivust, enesekindlust, oskust alustatud lõppuni viia ja ajaplaneerimisoskust. Kõige rohkem olid õpetajate poolt valitud „töökus“ ja „järjepidevus“. Uuringu tulemused näitasid, et suurim osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest on seisukohal, et lapsi tuleb töötegevustesse kaasata varajasest east. Samuti peavad uuringus osalenud õpetajad töökasvatuse rakendamise lasteaias oluliseks.

Saadud tulemustest võib järeldada, et õpetajad on teadlikud selles, milliseid eakohaseid oskusi võib lapsel arendada töökasvatuse kaudu, kuna saadud õpetajate vastused on kooskõlas teoreetilistes allikates kirjutatuga.

Kolmanda uurimisküsimuse kaudu sooviti teada saada milliseid võimalusi ja tegevusi kasutavad õpetajad töökasvatuse teostamisel. Tulemused näitasid, et lasteaiaõpetajad seostavad töökasvatust kõikide üldoskuste arendamisega (mänguuskused, enesekohased oskused, sotsiaalsed oskused, tunnetus- ja õpioskused), kõige rohkem sotsiaalsete ja enesekohaste oskustega. Järelikult saab töökasvatust lõimida erinevate õppe- ja kasvatustegevustega. Tulemustest selgus täiendavalt, et suurim osa ankeedile vastanud õpetajatest planeerib sihipäraselt töökasvatust õppe- ja kasvatustegevustesse. See erineb Kadi Valderi (2017) uuringus saadud tulemustest, kuna tema uuringu valimisse sattunud õpetajad väidetavalt ei planeeri töökasvatust õppe- ja kasvatustegevustesse sihipäraselt, kuid tegelevad sellega niigi igapäevaselt. Sarnasus käesoleva uuringu tulemustega seisneb selles, et suurim osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest suunab lapsi osalema töökasvatustlikes tegevustes igapäevaselt. Sellest võib teha järeldust, et käesolevas uuringus osalenud õpetajad lõimivad töökasvatust kõigi teiste valdkondadega ja üldoskustega.

Teoreetilistes allikates oli töökasvatuse teostamise võimaluste kohta välja toodud, et lapse eneseteenindamisioskusi võib tõhusalt arendada igapäevaselt rutiinsete tegevuste käigus, mille hulgas on söögikorrad, uneaeg, õueaeg, planeeritud tegevus, mäng (Saarits, 2008, lk 88-89). Töökasvatuse rakendamiseks on lasteaias võimalusi nii õues (lehtede riisumine, lume lükkamine, prahi vedamine), kui ka toas (süüa valmistamine, lauda katmine, tolmu ja põranda pühkimine ja teised) (Arendi, 2011). Uuringu tulemused näitavad, et õpetajad suunavad lapsi osalema töötegevustes nii rühmaruumis, kui ka õues. Rühmaruumis kaasavad kõik uuringus osalenud lasteaiaõpetajad lapsi mänguasjade koristamisse. Teised kõige enam nimetatud töötegevused rühmaruumis olid „pärasõpetustegevust töökohta koristamine“, „raamatute riiulile asetamine“, „õppetevusteks ettevalmistamine“, „lauade koristamine“ ja „laua katmine“. Õues lapsi kaasatakse sagedamini lume lükkamisse, lehtede riisumisse, lillede ja taimede kastmisse ja istutamisse.

Tulemustest selgus, et ametite õpetamine toimub Narva lasteaedades enamasti rollimängude (õppe- ja vabategevuste raames), pildimaterjali vaatlemise ja õppevideode vaatamise kaudu. Need tegevused vastavad teoreetilistes allikates pakutud ametite õpetamisvõimalustele. Rohkem kui pool ankeedile vastanud õpetajatest märkis, et külastavad lastega töökohti ning

vaatlevad ametite esindajaid päriselt. Mõned üksikud õpetajad lisasid, et kutsuvad ametite esindajaid (lastevanemate seast) lasteaeda. Tuginedes teoorijale, on kõige tulemuslikum ametite õpetamisviis lastele päriselt näidata ametite esindajaid (Arendi, 2011). Sellest võib teha järeldust, et Narva lasteaedade õpetajad kasutavad mitmekesised võimalused lastele ametite õpetamiseks. Rohkem, kui pool ankeedile vastanud õpetajatest korraldab lastele kokkusaamisi ametite esindajatega, mis annab lastele parima ülevaate täiskasvanute töödest.

Uuringu tulemused näitavad, et suurima osa õpetajatest hinnangul on eneseteenindamisoskused väljakujunenud 2. ja 3. aastate vahemikus. Teoorias on selle kohta kirjas, et laps saab eneseteenindamisega hakkama kolmanda eluaasta lõpuks (Männamaa & Marats, 2009, lk 18). See näitab, et Narva lasteaiaõpetajate teadmised eneseteenindamisoskuste väljakujunemisest on osaliselt teooriaga kooskõlas. Eneseteenindamisoskuste omandamise toetamiseks annavad õpetajad lastele võimaluse tegutseda võimalikult palju iseseisvalt. Samuti kasutavad lasteaiaõpetajad kiitust ja näitlikkustamist, et toetada last eneseteenindamisega seotud tegevuste tegemisel.

Saadud vastuste järgi võib järeldada, et Narva lasteaedade õpetajad suunavad lapsi osalema töökasvatuslikes tegevustes kas igapäevaselt või harvem. Õpetajad pakuvad lastel osalema mitmekesistes töötegevustes nii rühmaruumis, kui ka õues. Narva lasteaedade õpetajad innustavad lapsi tegeleda jõukohaste tegevustega võimalikult rohkem iseseisvalt, toetades selle kaudu laste eneseteenindamisoskuste väljakujunemist. Ametite õpetamine toimub suure mahus läbi mängu, mis on positiivne, kuna mäng on koolieelsele lapsele põhitegevus (Tuuling, i.a).

Neljanda uurimisküsimusega sooviti selgitada välja kuidas arendavad õpetajad lastel huvi töö tegemise vastu. Lasteaiaõpetajad märkisid, et laste huvi töötegevuse vastu sõltub tegevusest. Uuringu tulemused näitasid, et laste motiveerimiseks kasutab suurim osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest kiitust või osaleb tegevuses lastega koos. Teoorial on selle kohta kirjas, et lapsega koos tegutsedes toetab täiskasvanu lapse seesmist huvi töö tegemise vastu (Kakk, 2005, lk 25-27). Enamus uuringus osalenud õpetajatest pidas lastega koos osalemist kõige tulemuslikumaks motiveerimisviisiks. Kõige väiksem osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest motiveerib lapsi premeerimise teel (maitse või muu meeleheaga). Samas suurim osa õpetajatest pidas premeerimist kõige väiksema tulemuslikkusega motiveerimisviisiks.

Viienda uurimisküsimuse kaudu selgitati, milline on lasteaiaõpetajate hinnangul laste arusaam töö tegemise tähtsusest. Uuringu tulemused näitasid, et hindamiseks pakutud tegevustest osalevad lapsed suurima tõenäosusega lume lükkamises, lillede ja taimede kastmises, õppetegevusteks ettevalmistamises, lehtede riisumises ja lauda katmises. Samas osalevad lapsed kõige väiksema tõenäosusega põranda ja tolmu pühkimises, taimede istutamises. Sellest võib teha järeldust, et lapsed avaldavad rohkem soovi õuetegevustes osalemiseks. Laste jaoks omavad suurima tähtsuse hooajalised tegevused (lume lükkamine, lehtede riisumine, lillede ja taimede kastmine) ning õpetajale abi osutamine. Selle põhjuseks võib olla see, et lapsed ei väsi ühesugusest tööst, kuna tööd muutuvad aastaegadega koos. Samas võib järeldada, et rühmaruumi koristamistegevused (tolmu ja põranda pühkimine) omavad laste jaoks väiksema tähtsuse. Järelikult võivad õpetajad mõelda selle peale, milliste tegevuste ja võtete kaudu saab tõsta tolmu ja põranda pühkimise tähtsust laste jaoks.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli selgitada välja õpetajate teadlikkus töökasvatuse olulisusest koolieelses eas ja selle teostamise põhimõtted igapäevaselt lasteaias Narva lasteaedade näitel. Taolist uuringut ei olnud varem selles piirkonnas tehtud, seega andsid tulemused teavet töökasvatuse teostamisest Narva lasteaedades. Eesmärgist lähtudes oli püstitatud viis uurimisküsimust, millele oli otsitud vastuseid teoreetilistes allikates ja õpetajate vastustes.

Bakalaureusetöö teoreetilises osas oli välja toodud töökasvatuse olemus koolieelses eas ja selle mõju lapse arengule. Samuti olid välja toodud lapse motiveerimisviisid, mis võivad tõsta lapse huvi töö tegemise vastu. Oli antud ülevaadet lapse eeldatavastest oskustest vanuste kaupa seoses töökasvatusega. Viimases alapeatükis oli välja toodud töökasvatuse teostamise võimalused lasteaias.

Uuring oli läbiviidud veebruaris 2024. Bakalaureusetöö raames läbiviidud uuringus oli kasutatud kvantitatiivset lähenemisviisi. Valimisse olid kaasatud Narva linna munitsipaallasteaedade lasteaiatõpetajaid. Andmekogumismeetodiks olid Google Forms'is loodud ankeetküsitlused, mis olid saadetud e-kirjaga valimisse kaasatud lasteaedadesse, kus linki jagati edasi lasteaiatõpetajatele. Ankeetküsitluses osales 47 Narva lasteaedade õpetajat.

Uuringutulemustest selgus, et Narva lasteaedade õpetajad mõistavad õigesti töökasvatuse sisu koolieelseas eas. Sellele osutab see, et valdav enamus õpetajatest mõistab töökasvatuse olemust kui protsessi, mis arendab lapsel üldharivaid teadmisi, tööoskusi ja isikuomadusi. Samuti mõistab suur osa õpetajatest töökasvatust nagu õppimist kogemuste kaudu ning õppimist praktiliste tegevuste kaudu. Narva lasteaedade õpetajad peavad töökasvatust oluliseks lapse arengus jaoks ning nende hinnangul peab töökasvatusega alustama varajasest east. Kõige olulisemad lapse arengule tegevussuunad on õpetajate hinnangul õppe- ja kasvatustegevused ja eneseteenindamine.

Uurimistulemuste põhjal võib teha järgmised järeldused:

- Narva lasteaedade õpetajad planeerivad töökasvatust sihipäraselt õppe- ja kasvatustegevustesse. Kõik uuringus osalenud õpetajad suunavad lapsi osalema töökasvatustlikes tegevustes, aga mõned teevad seda igapäevaselt, mõned aga harvem.

- Narva lasteaedade õpetajad on teadlikud sellest, milliseid eakohaseid oskusi võib lapsel arendada töökasvatuse kaudu.
- Õpetajad seostavad töökasvatust kõikide üldoskuste arendamisega (mänguoskused, enesekohased oskused, sotsiaalsed oskused, tunnetus-ja õpioskused), millest võib järeldada, et töökasvatus arendab last mitmekülgset.
- Narva lasteaedade õpetajad suunavad lapsi osalema mitmekesistes töötegevustes nii rühmaruumis, kui ka õues. Õpetajate vastuste põhjal on näha, et lapsed ise osalevad suurima lustiga töötegevustes õues (lume lükkamine, taimede ja lillede kastmine, lehtede riisumine).
- Laste motiveerimiseks kasutab suurim osa ankeedile vastanud lasteaiaõpetajatest kiitust või osaleb tegevuses lastega koos. Lastega koos osalemist pidas enamus õpetajatest kõige tulemuslikumaks motiveerimisviisiks.
- Suurim osa õpetajatest pidas premeerimist kõige väiksema tulemuslikkusega motiveerimisviisiks, kuid mõned õpetajad kasutavad seda.
- Eneseteenindamisoskuste omandamise toetamiseks annavad õpetajad lastele võimalikult palju tegutsemisvabadust, lubades lastele hakkama saada iseseisvalt jõukohaste ülesannetega. Samas on õpetajad valmis vajadusel abi osutama.

Kokkuvõtteks võib välja tuua, et bakalaureuse töö eesmärk oli täiedetud ning vastused uurimisküsimustele olid leitud teoreetilistest allikatest ja saadud õpetajate vastustest. Edaspidi võiks taolist uuringu läbi viia suurima valimiga, kaasates teisi Ida-Virumaa linnu, et kaardistada olukorra terves maakonnas. Samuti võiks lisada andmekogemismeetodiks intervjuud, et saada põhjalikumaid ja sisukamaid vastusi lasteaiaõpetajate teadmistest ja hoiakutest seoses töökasvatuse korraldamisega igapäevaselt lasteaias. Veel võiks uurida lastevanemate seisukohti ja nende kasutatavaid võtteid igapäevaselt kodus. Käesolev bakalaureusetöö on kasulik nii lasteaiaõpetajatele, kui ka lapsevanematele, kuna töö annab ülevaadet töökasvatuse vajalikkusest ja praktilistest võtetest, mille kaudu võib saavutada töökasvatustlike eesmärged, toetades lapse mitmekülgset arengut.

KASUTATUD ALLIKAD

Aguirre, S. (2023). A List of Age-Appropriate Chores for Kids 2 to 18 <https://www.thespruce.com/age-appropriate-chore-charts-1900357> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Arendi, P. (2011). *Töökasvatus koolieelses eas*. Tallinn: TEA

Bruce, T. (2011). EYFS Best Practice: All about ... Friedrich Froebel <https://www.nurseryworld.co.uk/features/article/eyfs-best-practice-all-about-friedrich-froebel> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. <https://islmblogblog.files.wordpress.com/2016/05/rme-edu-helpline-blogspot-com.pdf> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Kakk, A. (2005). Töökasvatuse väärtustamine kodus ja lasteaias. Kons, A. (toim.) *Tea ja toimetaja*, 28, 25-34. Tallinn: Ilo

Kikas, E. (2008). Õppimise erinevad viisid. Õppimise protsess. Teadmiste areng. Rmt Kikas, E. (Koost.). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 104–118). Tartu Ülikooli Kirjastus

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). *Riigi Teataja I* 2008, 23,152. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Kulderknup, E. (koost./toim.). *Üldoskuste areng koolieelses eas* (lk 12-24). Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Kirjastus Studium.

Li, P. (2023). 7 Steps To Motivate Your Child. <https://www.parentingforbrain.com/what-motivates-your-child/> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Lõo, L. (2022). Töökasvatus ja varane töökogemus noorte iseseisvumise toetajana. <https://www.etera.ee/s/QLT1FIJmTp> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Main, P. (2023). John Dewey's Theory <https://www.structural-learning.com/post/john-deweys-theory> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Mark, J. (2020). Tööpuudus kasvab kõige kiiremini noorte seas. <https://www.err.ee/1077354/toopuudus-kasvab-koige-kiiremini-noorte-seas> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Miller, A. (2018). It's Never Too Early to Learn About Careers. https://lmi.mt.gov/_docs/Publications/EAG-Articles/0418-CareerEducation.pdf (viimati vaadatud 15.05.2024)

Nugin, K. (2013). *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Tartu: Atlex

Pöld, P. (1910). Töökasvatus koolis. Ombler, S. toim. (2006) *Lastes tuntakse meid*, 85-98. Tartu: Ilmamaa

Pöld, P. (1932). *Üldine kasvatusõpetus*. Tartu: K. Mattieseni trükikoda

Rodgers, L. (2023). Age-Appropriate Chores for Kids: Teaching Your Toddler Responsibility <https://www.whattoexpect.com/toddler/behavior-and-discipline/chores-for-kids> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Rätsep, J., Pärt, M. (2013) Esivanemate töökultuuri väärtustamine ja edasiandmine lasteaias. Lilleoja, L. koost. (2014) *Kasvatustegelikkus õppija ja õpetaja pilgu läbi*. Tartu: Atlex

SA Kutsekoda. (2020). Kutsestandardid: Õpetaja, tase 6. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824210> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Saarits, Ü. (2008). Eneseteeninduse ja enesekohaste oskuste areng. Rmt Kikas, E. (Koost.). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 79-91). Tartu Ülikooli Kirjastus

Statistikaamet (2024). Töötuse määr vanuserühma ja soo järgi. <https://juhtimislauad.stat.ee/et/noorteseire-6/kogu-eesti-1/graafik-187> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Stuart, A. (2022). Divide and Conquer Household Chores <https://www.webmd.com/parenting/features/chores-for-children> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Tupits, L. (2023). Töötus on pöördunud tõusule: Eestis on juba üle 50 000 töötu. <https://pealinn.ee/2023/08/21/tootus-on-poordunud-tousule-eestis-on-juba-ule-50-000-tootu/> (viimati vaadatud 15.05.2024)

Tuuling, L. (i.a) Mängides targemaks ja rõõmsamaks <https://www.folklore.ee/kp/lp/2014/LehteTuuling.pdf> (viimati vaadatud 08.05.2024)

Valder, K. (2017). Lasteaiaõpetajate teadlikkus töökasvatuse olulisusest lapse arengus ja töötegevuseks soodsate tingimuste loomise võimalusest ühe valla näitel. <https://www.etera.ee/s/TJ5ZBhoNce> (viimati vaadatud 08.05.2024)

Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu Ülikool. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?sequence=1&isAllowed (viimati vaadatud 08.05.2024)

Выготский, Л. (2003). Педагогическая психология. М: АСТ

LISAD

Lisa 1. Ankeetküsitlus õpetajatele eesti keeles

Lugupeetud lasteaiaõpetajad!

Olen Milena Naidjonova ja õpin Tartu Ülikooli Narva Kolledži "Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas" õppekava kolmandal kursusel. Pöördun Teie poole palvega vastata küsitlusele, mis on loodud minu bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö eesmärgiks on selgitada välja õpetajate teadlikkus töökasvatuse olulisusest koolieelses eas ja selle teostamise põhimõtted igapäevaselt lasteaias Narva lasteaedade näitel. Küsitlus on anonüümne ja saadud tulemusi kasutatakse üldistatud kujul. Küsimustele vastamine võtab umbes 10 minutit aega.

Olen väga tänulik, kui leiate aega küsimustele vastamiseks!

Esimene küsimuste plokk.

Üldandmed.

1. Mis on Teie tööstaaž lasteaiaõpetajana? Valige sobiv variant.

- vähem kui 3 aastat
- 3-6 aastat
- 7-10 aastat
- 11-20 aastat
- 20-25 aastat
- rohkem kui 25 aastat

2. Mis on Teie haridustase? Valige sobiv variant.

- Keskhariidus
- Kutsehariidus
- Erialane kõrghariidus
- Muu kõrghariidus

3. Millises vanuserühmas Te töötate? Valige sobiv variant.

- Sõimerühm (1-3a)
- Noorem aiarühm (3-4a)
- Keskmise aiarühm (5-6a)
- Vanem aiarühm (6-7a)
- Liitrühm
- Tasandusrühm

Teine küsimuste plokk.

Töökasvatuse sisu ja olulisuse mõistmine.

4. Mis on Teie arvates töökasvatus lasteaias? Märkige sobivaid vastuseid.
  - Töötegevused, mida lapsed on kohustatud tegema lasteaias
  - Õppimine praktiliste tegevuste kaudu
  - Õppimine kogemuste kaudu
  - Protsess, mis arendab lapsel üldharivaid teadmisi, tööoskusi ja isikuomadusi
  - Protsess, mis valmistab last sihipäraselt tööks ette
  - Muu: ....
5. Kui oluliseks Te peate töökasvatuse erinevaid tegevussuundi lapse arengu jaoks? Palun andke hinnang iga variandi kohta. Hinnake skaalal 1-5, millest 1 on üldse mitte oluline ja 5 väga oluline.
  - Täiskasvanu tööga tutvumine
  - Õppe- ja kasvatustegevused
  - Eneseteenindamine
  - Olme- ja majapidamistööd
  - Tegevused õues (aiandus, lehtede riisumine, lume rokimine jne)

6. Millises vanuses tuleb Teie arvates töökasvatusega alustada? Valige sobiv variant.

- 1 aasta või varem
- 2 aastat
- 3 aastat
- 5-6 aastat
- 7 aastat või hiljem

7. Kuidas Te hindate töökasvatuse olulisust lapse arengus? Hinnake skaalal 1-5, millest 1 on üldse mitte oluline ja 5 väga oluline

8. Milliseid eakohaseid oskusi omandab laps Teie arvates tänu töökasvatusele? Valige sobivaid vastuseid.

- Iseseisvus
- Töökus
- Järjepidevus
- Püsivus
- Oskus teistega arvestada
- Muu: ...

9. Kas Te olete nõus väitega, et last tuleb kaasata töötegevustesse varajasest east? Hinnake skaalal 1-5, kus 1 on ei ole üldse nõus ja 5 olen täiesti nõus.

10. Kui oluliseks Te peate töökasvatuse rakendamist lasteaias? Hinnake skaalal 1-5, millest 1 on üldse mitte oluline ja 5 väga oluline

Kolmas küsimuste plokk.

Töökasvatuse teostamine lasteaias.

11. Kas Te planeerite sihipäraselt töökasvatust rühma õppe-ja kasvatustegevustesse? Valige sobiv variant.

- Jah
- Ei
- Põhjandage...

12. Palun mõelge oma rühma päevakava peale. Kas Te suunate päeva jooksul lapsi osalema töökasvatustlikes tegevustes? Valige sobiv variant.

- Jah, igapäevaselt
- Jah, aga mitte igapäevaselt
- Ei
- Põhjendage...

13. Milliste üldoskuste arendamine seondub Teie arvates töökasvatusega? Valige sobivaid vastuseid.

- Mänguoskused
- Tunnetus- ja õpioskused
- Sotsiaalsed oskused
- Enesekohased oskused
- Ei seosta

14. Kuidas Te õpetate lastele ameteid ja erialasid? Valige sobivaid vastuseid.

- Pildimaterjali vaatlemine
- Õppevideode vaatamine
- Töökohtade külastamine
- Ametite esindajate vaatlus päriselus
- Rollimängud õppetegevuse raames
- Rollimängud vabategevuse raames
- Muu: ...

15. Millistesse töötegevustesse Te kaasate lapsi rühmas? Märkige sobivaid vastuseid.

- Mänguasjade koristamine
- Raamatute riiulile asetamine

- Lauda katmine
- Lauade koristamine
- Põranda pühkimine
- Tolmu pühkimine
- Õppetegevusteks ettevalmistamine
- Pärast õppetegevust töökoha koristamine
- Muu:

16. Millistesse töötegevustesse Te kaasate lapsi õues?

- Lehtede riisumine
- Lume lükkamine
- Taimede istutamine
- Lillede ja taimede kastmine
- Prügi vedamine
- Territooriumi koristamine
- Muu: ...

17. Milles vanuses peavad lapsel Teie arvates olema eneseteenindamisoskused väljakujunenud?

- 1 aasta
- 2 aastat
- 3 aastat
- 4 aastat
- 5 aastat
- Muu: ...

18. Kuidas Te toetate lastel eneseteenindamisoskuste arengut? (Avatud küsimus)

Neljas küsimuste plokk.

Laste motiveerimine tööd teha.

19. Kas Teie hinnangul osalevad lapsed töötegevustes meelsasti?

- Jah

- Ei
- Sõltub tegevustest

20. Kuidas Te motiveerite lapsi töötegevustes osalema?

- Enda eeskujuga ette näidates
- Lastega koos osaledes
- Kiitust kasutades
- Valikuvõimalusi pakkudes
- Premeerimine (maitse või muu meeleheaga)
- Laste huvidega arvestades töötegevuse korraldamisel
- Muu: ...

21. Kui tulemuslikud on Teie hinnangul järgmised lapse motiveerimisviisid? Andke hinnang iga viisi kohta. Hinnake skaalal 1-5, millest 1 on üldse mitte tulemuslik ja 5 väga tulemuslik

- Enda eeskujuga ette näidates
- Lastega koos osaledes
- Kiitust kasutades
- Valikuvõimalusi pakkudes
- Premeerimine (maitse või muu meeleheaga)
- Laste huvidega arvestades töötegevuse korraldamisel
- Muu: ...

Viies küsimuste plokk.

Laste arusaam töö tegemise tähtsusest.

22. Kui Te pakute lastele töötegevusi, kuidas suhtuvad lapsed osalemisse? Hinnake palun skaalal 1-5, millest 1 on tegevusest keeldumine, 2 pigem tegevusest keeldumine, 3 vastumeelselt tegevuse alustamine, 4 pigem tegevuse alustamine ja 5 kohe tegevuse alustamine.

- Mänguasjade koristamine
- Raamatute riiulile asetamine

- Lauda katmine
- Laua pealt koristamine
- Põranda pühkimine
- Tolmu pühkimine
- Õppetegevusteks ettevalmistamine
- Pärast õppetegevust töökoha koristamine
- Lehtede riisumine
- Lume lükkamine
- Taimede istutamine
- Lillede ja taimede kastmine

Aitäh, et leidsite aega küsimustele vastamiseks! Kui soovite tutvuda bakalaureusetöö tulemustega, palun võtke minuga ühendust meili teel milena.naidjonova@gmail.com.

Lisa 2. Ankeetküsitlus õpetajatele vene keeles

Уважаемые дошкольные педагоги!

Меня зовут Милена Найдёнова, я студентка Нарвского Колледжа Тартуского университета, и обучаюсь на третьем курсе программы «Педагог детских дошкольных учреждений в многоязычной учебной среде». В этом году я провожу исследование, направленное на изучение осведомленности педагогов о важности трудового воспитания в дошкольном возрасте и принципах его реализации на ежедневной основе в детских садах на примере детских садов Нарвы. В рамках моего исследования предлагаю вам заполнить анонимный опрос. Полученные результаты будут использованы в обобщенном виде в моей бакалаврской работе. Заполнение опроса займет около 10 минут. Буду очень благодарна, если вы найдете время ответить на вопросы!

Первый блок вопросов.

Общая информация.

Какой у Вас стаж работы педагогом в детском саду? Выберите подходящий вариант.

- Менее 3 лет
- 3-6 лет
- 7-10 лет
- 11-20 лет
- 20-25 лет
- Более 25 лет

Каков у Вас уровень образования? Выберите подходящий вариант.

- Среднее образование
- Среднее специальное образование
- Профессиональное высшее образование
- Другое высшее образование

В какой возрастной группе Вы работаете? Выберите подходящий вариант.

- Ясельная группа (1-3 года)

- Младшая группа (3-4 года)
- Средняя группа (5-6 лет)
- Старшая группа (6-7 лет)
- Смешанная группа
- Группа выравнивания

Второй блок вопросов.

Понимание содержания и важности трудового воспитания.

Как Вы думаете, что представляет собой трудовое воспитание в детском саду?
Отметьте подходящие ответы.

- Рабочая деятельность, которую дети обязаны выполнять в детском саду
- Обучение посредством практических занятий
- Обучение через опыт
- Процесс, развивающий у ребенка общеобразовательные знания, трудовые навыки и личностные качества
- Процесс, развивающий у ребенка общеобразовательные знания, трудовые навыки и личностные качества
- Другое...

Насколько важными Вы считаете различные виды трудового воспитания для развития ребенка? Пожалуйста, оцените каждый вариант. Оцените по шкале от 1 до 5, где 1 – совсем не важно, 5 – очень важно.

- Знакомство с работой взрослых
- Обучение и образовательная деятельность
- Самообслуживание
- Хозяйственно-бытовой труд
- Трудовая деятельность на свежем воздухе (работа в саду, сгребание листьев, уборка снега и т.д.)

В каком возрасте, по Вашему мнению, следует начинать трудовое воспитание?
Выберите подходящий вариант.

- 1 год или раньше
- 2 года
- 3 года
- 4 года
- 5-6 лет
- 7 лет и позже

Как Вы оцениваете значение трудового воспитания в развитии ребенка? Оцените по шкале от 1 до 5, где 1 – совсем не важно, 5 – очень важно.

Какие соответствующие возрасту навыки, по Вашему мнению, ребенок приобретает благодаря трудовому воспитанию? Выберите подходящие ответы.

- Независимость
- Трудолюбие
- Последовательность
- Упорство
- Умение считаться с другими
- Другое...

Согласны ли Вы с утверждением, что ребенка следует привлекать к трудовой деятельности с раннего возраста? Оцените по шкале от 1 до 5, где 1 – совершенно не согласен, 5 – полностью согласен.

Насколько важным Вы считаете реализацию трудового воспитания в детском саду? Оцените по шкале от 1 до 5, где 1 – совсем не важно, 5 – очень важно.

Третий блок вопросов.

Осуществление трудового воспитания в детском саду.

Планируете ли Вы трудовое воспитание целенаправленно в учебно-образовательную деятельность группы? Выберите подходящий вариант.

- Да
- Нет
- Поясните...

Пожалуйста, подумайте о распорядке дня в вашей группе. Побуждаете ли Вы детей участвовать в трудовой деятельности в течение дня? Выберите подходящий вариант.

- Да, ежедневно
- Да, но не каждый день
- Нет
- Поясните...

По Вашему мнению, развитие каких общих навыков связано с трудовым воспитанием? Выберите подходящие ответы.

- Игровые навыки
- Когнитивные навыки и навыки обучения
- Социальные навыки
- Личностные навыки
- Не связано

Как Вы знакомите детей с профессиями? Выберите подходящие ответы.

- Демонстрация наглядного материала (картинки)
- Демонстрация обучающих видео
- Посещение рабочих мест
- Наблюдение за представителями профессий в реальной жизни
- Ролевые игры в рамках учебной деятельности
- Ролевые игры в рамках свободной игры
- Другое...

К каким видам трудовой деятельности Вы привлекаете детей в группе? Отметьте подходящие ответы.

- Уборка игрушек
- Расставление книг на полке
- Сервировка стола
- Уборка посуды со столов
- Подметание пола
- Вытирание пыли

- Подготовка к учебной деятельности
- Уборка рабочего места после учебной деятельности
- Другое...

К каким видам трудовой деятельности Вы привлекаете детей на свежем воздухе?

Отметьте подходящие ответы.

- Стребание листьев
- Уборка снега
- Посадка растений
- Полив цветов и растений
- Вынос мусора
- Уборка территории
- Другое...

В каком возрасте, по Вашему мнению, у ребенка должны быть развиты навыки самообслуживания?

- 1 год
- 2 года
- 3 года
- 4 года
- 5 лет
- Другое...

Как Вы поддерживаете развитие навыков самообслуживания у детей? (открытый вопрос)

Четвертый блок вопросов.

Мотивация детей к труду

По Вашему мнению, охотно ли дети участвуют в трудовой деятельности?

- Да
- Нет
- Зависит от деятельности

Как Вы мотивируете детей участвовать в трудовой деятельности?

- Показывая своим примером
- Участвуя в трудовой деятельности вместе с детьми
- С помощью похвалы
- Предлагая возможность выбора (деятельности, инструментов и др.)
- С помощью награждения (съедобное или иное)
- Учет интересов детей при организации трудовой деятельности
- Другое...

На Ваш взгляд, насколько эффективны следующие методы мотивации ребенка? Оцените каждый метод по шкале от 1 до 5, где 1 – совсем неэффективно, а 5 – очень эффективно.

- Показывая своим примером
- Участвуя в трудовой деятельности вместе с детьми
- С помощью похвалы
- Предлагая возможность выбора (деятельности, инструментов и др.)
- С помощью награждения (съедобное или иное)
- Учет интересов детей при организации трудовой деятельности

Пятый блок вопросов.

Понимание детьми важности выполнения работы.

Если Вы предлагаете детям трудовую деятельность, как дети относятся к участию? Пожалуйста, оцените по шкале от 1 до 5, где 1 — отказ от участия, 2 — скорее отказ от участия, 3 — неохотно приступают к трудовой деятельности, 4 — скорее приступают к трудовой деятельности и 5 — немедленно приступают к трудовой деятельности.

- Уборка игрушек
- Размещение книг на полке
- Сервировка стола
- Уборка со стола
- Подметание пола

- Вытирание пыли
- Подготовка к учебной деятельности
- Уборка рабочего места после учебной деятельности
- Стребание листьев
- Уборка снега
- Посадка растений
- Полив цветов и растений

Спасибо, что нашли время ответить на вопросы! Если вы хотите ознакомиться с результатами бакалаврской работы, свяжитесь со мной по электронной почте milena.naidjonova@gmail.com.